Arbetsmarknadsutskottets betänkande 1985/86:7

om anslag på tilläggsbudget I för budgetåret 1985/86 (prop. 1985/86:25)

AU 1985/86:7

Sammanfattning

I betänkandet behandlas *dels* de förslag om tilläggsbudget I som regeringen lägger fram i proposition 1985/86:25, bilagorna 5, 7 och 8, beträffande arbetsmarknads- och arbetslivsfrågor, regional utveckling samt statlig personalpolitik, *dels* sex motioner som väckts i anslutning till dessa delar av propositionen.

Arbetsmarknads- och arbetslivsfrågor

I de s. k. frikommunerna inrättas arbetsförmedlingsnämnder. Dessa föreslås i vissa avseenden få friare disponera insatser i form av beredskapsarbeten, rekryteringsstöd och ungdomslag. Vidare berörs finansieringen av den nya organisationen för arbetsmarknadsutbildningen under inkörningsskedet. I anknytning härtill aktualiseras verksamheten vid Nordkalottens AMU-center.

De medel som under vintern och våren 1986 står till förfogande för beredskapsarbeten bör enligt regeringen förstärkas bl. a. genom att ta i anspråk medel som inte utnyttjas för rekryteringsstöd. Detta godtas av utskottet som avvisar motionsyrkanden om alternativa medelsförstärkningar till arbetsmarknadsutbildningen resp. de regionala utvecklingsinsatserna (det s. k. länsanslaget).

Slutligen i detta avsnitt behandlas förslag om utökningar av insatserna för arbetshandikappade i form av introduktionsbidrag och det särskilda lönebidraget samt offentligt skyddat arbete (de förutvarande s. k. T 1-arbetena för socialmedicinskt handikappade).

Vid behandlingen av frågan om platser med introduktions- och lönebidrag har folkpartiet och centerpartiet i en gemensam reservation och vänsterpartiet kommunisterna i en annan reservation föreslagit ett större platstillskott än regeringen. Moderata samlingspartiet har ett särskilt yttrande i frågan. Även på en rad andra punkter finns reservationer från de nämnda partierna. Särskilda yttranden har dessutom avgivits av folkpartiet och vänsterpartiet kommunisterna.

1 *Riksdagen 1985/86. 18 saml. Nr 7*

Utskottet tillstyrker att ytterligare medel anvisas för regionalpolitiska insatser i Uddevallaregionen. 125 milj. kr. avser lokaliseringsbidrag och 25 milj. kr. lokaliseringslån. Moderata samlingspartiet tillstyrker i en reservation 70 milj. kr. i lokaliseringsbidrag men avstyrker ytterligare medel för lokaliseringslån. Utökade medel för sådana lån avstyrks även av centerpartiet som dessutom förordar att det s. k. länsanslaget tillförs 112 milj. kr. Vpk redovisar i en annan reservation de principer som man anser bör gälla för insatsernas utformning vid regionala kriser.

Statlig personalpolitik

Riksdagen har tidigare godkänt ett avtal mellan staten och de anställdas huvudorganisationer om inrättande av förnyelsefonder på det statligt reglerade området under perioden 1985/86–1988/89. Utskottet tillstyrker att 50 milj. kr. anvisas för ändamålet under budgetåret 1985/86. Moderata samlingspartiet förordar i en reservation att att avtalet i fråga skall sägas upp.

Tionde huvudtiteln

I. Arbetsmarknads- och arbetslivsfrågor

1. Arbetsmarknadsdepartementet

I enlighet med regeringens förslag under punkt A 1 (s. 34) om medel till personalförstärkning på departementets utlänningsenhet hemställer utskottet

att riksdagen till *Arbetsmarknadsdepartementet* på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1985/86 anvisar ett förslagsanslag av 2 034 000 kr.,

2. Försöksverksamhet med ökad kommunal självstyrelse

Propositionen

Regeringen föreslår i ett avsnitt med ovanstående rubrik (s. 35–36) att riksdagen skall

1. godkänna vad som förordats i fråga om arbetsförmedlingsnämndernas och berörda länsarbetsnämnders rätt att förlänga tiden för beredskapsarbete och rekryteringsstöd,

2. godkänna vad som förordats om arbetsförmedlingsnämndernas rätt att utnyttja resurser som har avsatts för beredskapsarbeten och rekryteringsstöd och om de nedre åldersgränserna för beredskapsarbete och rekryteringsstöd i frikommunerna.

Motionerna

1985/86:158 av Alf Wennerfors m. fl. (m) vari yrkas att

1. riksdagen avslår regeringens förslag om arbetsförmedlingsnämndernas och berörda länsarbetsnämnders rätt att förlänga tiden för beredskapsarbete och rekryteringsstöd,

2. riksdagen avslår regeringens förslag om arbetsförmedlingsnämndernas rätt att utnyttja resurser som har avsatts för beredskapsarbeten och rekryteringsstöd och om de nedre åldersgränserna för beredskapsarbete och rekryteringsstöd i frikommunerna,

3. riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs om statens ansvar för arbetsmarknadspolitiken.

1985/86:159 av Börje Hörnlund m. fl. (c) vari yrkas att

4. riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som anförts i motionen angående tillämpningen av ungdomslagen i de s. k. frikommunerna.

Utskottet

I anslutning till det s. k. frikommunförsöket med ökad kommunal självstyrelse har regeringen i oktober utfärdat en förordning (1985:788) som medger att lokala arbetsförmedlingsnämnder får inrättas i de nio frikommunerna. Dessa nämnder skall överta de uppgifter som i dag vilar på distriktsarbetsnämnderna, och avsikten med dem är att pröva en ny samverkansform mellan stat och kommun i arbetsmarknadspolitiken. Möjlighet bör enligt regeringen finnas att låta arbetsförmedlingsnämnderna friare disponera de arbetsmarknadspolitiska medlen.

I det sistnämnda hänseendet erinras i propositionen om att flera försökskommuner har föreslagit *längre perioder för beredskapsarbete och rekryteringsstöd*. Längsta tid är för närvarande sex månader i båda fallen. Regeringens förslag innebär att arbetsförmedlingsnämnderna skall kunna medge en förlängning av de aktuella perioderna, dock längst till tolv månader. Det föreslås vidare att berörda länsarbetsnämnder skall få besluta om motsvarande förlängningar vid försök med sysselsättningskontrakt i de tre landstingskommuner som också deltar i frikommunförsöket. Kontrakten avser ett sysselsättningsåtagande av landstingen mot en utfästelse om bidrag från statens sida.

Alf Wennerfors m. fl. (m) yrkar i motion 1985/86:158 att regeringsförslaget skall avslås. De hävdar att inlåsningseffekterna av långvariga beredskapsarbeten redan är väl kända och att längre perioder för rekryteringsstödet innebär att tanken med den stödformen spolieras.

Det framhålls vidare i samma motion att arbetsmarknadspolitiken är en statlig uppgift. Utformning och dimensionering av denna politik måste vara en angelägenhet för statsmakterna. Insatserna bör fördelas efter samma grundprinciper oavsett vilken del av landet det gäller. Kommunerna bör inte ta på sig nya uppgifter på detta område. De åtgärder som föreslås i propositionen är således steg på fel väg. Motionärerna yrkar att vad de anfört om *statens ansvar för arbetsmarknadspolitiken* skall ges regeringen till känna.

I vårt land är det inte ifrågasatt att det är regering och riksdag som bestämmer om arbetsmarknadspolitikens inriktning och utformning. De åtgärder statsmakterna beslutar genomförs under ledning och kontroll av statliga arbetsmarknadsmyndigheter. Redan av det skälet kan det inte anses påkallat att riksdagen, såsom motionärerna begär, i ett tillkännagivande till regeringen erinrar om statens ansvar för arbetsmarknadspolitiken. Den begränsade utvidgning av beslutanderätten på lokal nivå som innefattas i regeringens förslag kan inte heller ge anledning till den begärda meningsyttringen från riksdagens sida. Som framgår av propositionen har det för övrigt vid överläggningarna med kommunerna klargjorts att utgångspunkten för försöksverksamheten är att staten även i fortsättningen skall ha huvudansvaret för arbetsmarknadspolitiken. Slutsatsen av det anförda är att utskottet avstyrker det tillkännagivande till regeringen som föreslås i motion 1985/86:158.

Liksom regeringen anser utskottet att det är av värde att i samband med frikommunförsöken i den begränsade skala det här gäller pröva en ordning med friare disposition av arbetsmarknadspolitiska medel. Utskottet biträder följaktligen regeringens förslag om rätt att i de angivna fallen förlänga tiden för beredskapsarbete och rekryteringsstöd och avstyrker därmed motsvarande avslagsyrkande i samma motion.

Vidare föreslår regeringen att det i frikommunerna i ett par avseenden skall kunna göras *särskilda insatser för ungdomar.*

Vid arbete i ungdomslag är arbetstiden som regel fyra timmar per dag. I vissa fall har ungdomarna rätt till arbete på heltid. I andra fall får kommunerna – dock på egen bekostnad – utsträcka arbetstiden. Möjligheterna att förlänga denna tid för ungdomar i ungdomslag föreslås av regeringen kunna kompletteras i frikommunerna. Arbetsförmedlingsnämnderna skall kunna använda resurser för beredskapsarbeten och rekryteringsstöd "för ändamål som möjliggör åtgärder motsvarande en utvidgning av den dagliga arbetstiden i ungdomslag". På samma sätt föreslås sysselsättning kunna beredas ungdomar som är under 18 år och därigenom för unga att anvisas arbete i ungdomslag. De ungdomar som åsyftas är sådana som har genomgått minst tvåårig gymnasieutbildning med avslutning på våren och som fyller 18 år – den undre åldersgränsen för arbete i ungdomslag – först på hösten. Med hänsyn till att de fullföljt en gymnasial utbildning är det inte aktuellt att anvisa dem ungdomsplatser som annars kan tillgripas för ungdomar under 18 år inom ramen för skolans uppföljningsansvar.

Alf Wennerfors m. fl. (m) yrkar i motion 1985/86:158 att regeringens förslag även i dessa delar skall avslås. Centerpartiet har enligt motion 1985/86:159 av Börje Hörnlund m. fl. (c) ingen erinran mot föreslagna åtgärder för att i frikommunerna sysselsätta ungdomar under 18 år. Däremot föreslås i motionen att arbetsförmedlingsnämnderna skall kunna placera ungdomar i ungdomslag på heltid med anlitande av medel tilldelade för beredskapsarbete och rekryteringsstöd. Vidare bör väsentligt fler ungdomar än för närvarande placeras i det enskilda näringslivet. I den delen erinrar motionärerna om att målsättningen enligt centerpartiets uppfattning bör vara att hälften av alla ungdomar i ungdomslag placeras inom den privata sektorn.

Utskottet har ovan funnit det naturligt att man i viss omfattning prövar nya grepp inom arbetsmarknadspolitiken i anslutning till frikommunförsöket. Med hänvisning härtill biträder utskottet regeringens förslag beträffande de nu aktuella insatserna för ungdomar. Detta innebär att avslagsyrkandet i motion 1985/86:158 (m) avstyrks.

Ställningstagandet från utskottets sida innebär vidare att önskemålet i motion 1985/86:159 (c) om utökad arbetstid i ungdomslagen till viss del tillgodoses. Däremot anser utskottet att det inte är lämpligt att i enlighet med motionsförslaget gå längre och uttryckligen tillförsäkra ungdomarna arbete på heltid. Det bör erinras om att sysselsättning i ungdomslag är en för de berörda ungdomarna genom lag fastställd rättighet. Därav följer om motionsförslaget genomförs att arbetsförmedlingsnämnderna i första hand måste reservera tilldelade medel för heltidsarbete åt ungdomar i ungdomslag så att sysselsättningsgarantin kan infrias. Beredskapsarbete och rekryteringsstöd åt arbetslösa i andra åldersgrupper skulle därmed komma i andra hand och anordnas i mån av tillgång på medel. Motionsförslaget innefattar med andra ord en låsning av arbetsförmedlingsnämndernas handlingsutrymme som står i direkt konflikt med tanken att ge nämnderna friare dispositionsmöjligheter. Utskottet avstyrker för den skull motionens förslag på denna punkt.

Liksom tidigare (jfr AU 1984/85:11 s. 46–47) vill utskottet inte heller biträda den i motionen förordade målsättningen att hälften av alla ungdomar i ungdomslag skall placeras i det enskilda näringslivet. Utskottet har i tidigare sammanhang redovisat sin syn på arbetsplaceringar på den enskilda sektorn (senast AU 1984/85:11 s. 49–51). Här skall erinras om att vid ungdomslagens tillkomst var det på utskottets initiativ som denna placeringsmöjlighet tillkom. Den tveksamhet som senare uppstod att använda placeringsformen undanröjdes genom att utskottet medverkade till att en förtydligande bestämmelse skrevs in i själva lagstiftningen.

Därutöver har utskottet i AU 1983/84:24 (s. 23) i ett enhälligt uttalande redovisat skälen för att låta även enskilda arbetsgivare delta i verksamheten med ungdomslag. Sammanfattningsvis anförde utskottet att bakom denna vidgning av verksamhetsområdet ligger omtanken om ungdomarna och de berättigade krav de kan ställa på arbetsuppgifter som passar deras intresse- och yrkesinriktning. Utskottet tillade att denna allmänna förutsättning för verksamheten måste tillämpas strikt. Om så inte sker kan nämligen verksamheten komma att ses som ett sätt att tillhandagå arbetsgivare, offentliga och privata, med billig arbetskraft. De riktlinjer som utskottet med riksdagens godkännande har dragit upp bör styra arbetsplaceringarna även i fortsättningen. Utskottet vill således inte medverka till att det görs till ett mål för arbetsförmedlingen att vissa sektorskvoter skall uppfyllas vid arbetsplaceringarna.

Utskottet hemställer

1. beträffande *statens ansvar för arbetsmarknadspolitiken*

att riksdagen avslår motion 1985/86:158 yrkande 3,

2. beträffande *längre perioder för beredskapsarbete och rekryteringsstöd*

att riksdagen med avslag på motion 1985/86:158 yrkande 1 godkänner

vad som förordats i proposition 1985/86:25 bilaga 5 i fråga om arbetsförmedlingsnämndernas och berörda länsarbetsnämnders rätt att förlänga tiden för beredskapsarbete och rekryteringsstöd,

3. beträffande *särskilda insatser för ungdomar*

att riksdagen med avslag på motionerna 1985/86:158 yrkande 2 och 1985/86:159 yrkande 4 godkänner vad som i propositionen förordats om arbetsförmedlingsnämndernas rätt att utnyttja resurser som har avsatts för beredskapsarbeten och rekryteringsstöd och om de nedre åldersgränserna för beredskapsarbete och rekryteringsstöd i frikommunerna.

3. Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader

I punkt 6 redovisas åtgärder för att finansiera arbetsmarknadsutbildningen under andra hälften av innevarande budgetår, däribland den här aktuella åtgärden att förstärka länsarbetsnämndernas resurser för planering och upphandling för utbildningen. Med hänvisning härtill biträder utskottet regeringens förslag under punkt B 1 (s. 37) och hemställer

att riksdagen till *Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader* på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1985/86 anvisar ett förslagsanslag av 2 000 000 kr.

4. Arbetsmarknadsservice

För den pågående utbyggnaden av ADB-systemet inom arbetsförmedlingen gäller för närvarande som gräns att totalantalet terminaler inte får överstiga 1 000. På grund bl. a. av att kostnadssänkningar blivit möjliga föreslår regeringen under punkt B 2 (s. 37–38) att den antalsmässiga gränsen slopas och att AMS i fortsättningen får anskaffa terminaler i den takt som medges av de medel riksdagen anvisar. Övergångsvis skall det dock ankomma på regeringen att besluta om anskaffning av fler terminaler än 1 000. Utskottet har ingen erinran mot vad regeringen anfört och föreslagit under denna punkt och hemställer

att riksdagen godkänner vad som i propositionen förordats i fråga om *utbyggnaden av ADB-systemet inom arbetsförmedlingen.*

5. Beredskapsarbeten

Propositionen

Innevarande budgetår disponerar AMS 1 817 milj. kr. för beredskapsarbeten. AMS har hos regeringen begärt ökad medelstilldelning för dessa arbeten. Med anledning härav anmäler regeringen under punkt B 5 (s. 45–46) att den beslutat att utöver de medel som AMS redan disponerar ställa ytterligare 487 milj. kr. till styrelsens förfogande för ändamålet. Finansieringen av beloppet sker på det sättet att 187 milj. kr. anvisas med anlitande av den finansfullmakt som regeringen förfogar över. Resterande 300 milj. kr. anvisas genom att omföra medel för Rekryteringsstöd och enskilda bered-

skapsarbeten (som inte är investeringsarbeten). De medel som beräknats för sistnämnda ändamål (1 058 milj. kr.) väntas nämligen inte kunna utnyttjas fullt ut.

Motionerna

1985/86:158 av Alf Wennerfors m. fl. vari yrkas att

4. riksdagen hos regeringen begär en skyndsam utvärdering av rekryteringsstödet i enlighet med vad som i motionen anförs,

5. riksdagen beslutar att till arbetsmarknadsutbildning på tilläggsbudget I till statsbudgeten budgetåret 1985/86 anvisa ett reservationsanslag av 1 047 000 kr., att täckas dels av 772 000 000 kr. av medel reserverade för kostnader för ny organisation av den särskilt anordnade arbetsmarknadsutbildningen m. m., dels av 275 000 000 kr. av anslaget för rekryteringsstöd och enskilda beredskapsarbeten av icke investeringskaraktär.

Yrkande 5 behandlas även under punkt 6. Arbetsmarknadsutbildning.

1985/86:159 av Börje Hörnlund m. fl. (c), vari yrkas att

1. riksdagen beslutar att bemyndiga regeringen att dels med utnyttjande av finansfullmakten (prop. 1984/85:150, FiU 1984/85:30) avsätta ytterligare 112 milj. kr. för regionala utvecklingsinsatser i enlighet med vad som anförs i motionen,

2. riksdagen beslutar att bemyndiga regeringen att dels med utnyttjande av finansfullmakten, dels inom anslaget Sysselsättningsskapande åtgärder omfördela anvisade medel så att ytterligare 375 milj. kr. kan disponeras för beredskapsarbeten i enlighet med vad som anförs i motionen.

Yrkande 1 behandlas i det följande även i avsnitt II.

Utskottet

Av redovisningen ovan framgår att regeringen beslutat tilldela AMS ytterligare 487 milj. kr. för beredskapsarbeten under den kommande vintern och våren. Som redan sagts har 187 milj. kr. av det beloppet anvisats med stöd av regeringens finansfullmakt och 300 milj. kr. genom omföring av medel för rekryteringsstöd m. m.

Moderata samlingspartiet (motion 1985/86:158) vill att 275 milj. kr. av beloppet i stället skall användas till arbetsmarknadsutbildning. Centerpartiet (motion 1985/86:159) anser att beloppet bör fördelas med 375 milj. kr. på beredskapsarbeten och 112 milj. kr. på regionala utvecklingsinsatser – dvs. som förstärkning av det s. k. länsanslaget på industridepartementets huvudtitel.

Utan anslagsförstärkning beräknar AMS att tillgängliga medel räcker för att sysselsätta i genomsnitt 15 000 personer i beredskapsarbeten under återstoden av budgetåret. Det är en halvering av beredskapsarbetena jämfört med första halvåret 1985 och motsvarar i runt tal en fjärdedel av arbetenas omfattning samma tid åren 1983 och 1984. Även om man tar hänsyn till att arbetsmarknadsläget successivt förbättrats är det tydligt att en anslagsökning behövs för att nå erforderlig volym på beredskapsarbetena

under den nu aktuella tiden. AMS har för sin del bedömt att det behövs ett påslag med 950 milj. kr. för att arbetslösheten skall kunna begränsas. Det beloppet har regeringen prutat till hälften, och utskottet anser att det är olämpligt att ytterligare skära ned kommande insatser av beredskapsarbeten under vintern och våren, vilket de båda motionsförslagen leder till. Utskottet avstyrker sålunda att riksdagen med anledning av motionerna 1985/86:158 och 1985/86:159 tar initiativ till en *omfördelning av de ytterligare medel till beredskapsarbeten* som regeringen beslutat.

I anslutning härtill tar utskottet upp yrkandet i motion 1985/86:158 om *utvärdering av rekryteringsstödet* vars effektivitet ifrågasätts av motionärerna.

En statistisk sammanställning om rekryteringsstödet under år 1984 har gjorts av AMS och refererades av utskottet i AU 1984/85:21 (s. 11–12). Som utskottet framhöll i det sammanhanget är det av värde att fördjupade undersökningar sker, i första hand genom AMS eller delegationen för arbetsmarknadspolitisk forskning (EFA). Sådana undersökningar får förutsättas komma till stånd utan särskild framställning till regeringen, varför utskottet avstyrker motionens yrkande om ett riksdagens initiativ i ärendet.

Utskottet hemställer

1. beträffande *omfördelning av medel för beredskapsarbeten*
att riksdagen avslår motionerna 1985/86:158 yrkande 5 i motsvarande del samt 1985/86:159 yrkandena 1 i motsvarande del och 2,

2. beträffande *utvärdering av rekryteringsstödet*
att riksdagen avslår motion 1985/86:158 yrkande 4.

6. Arbetsmarknadsutbildning

Arbetsmarknadsutbildningen finansieras för närvarande från reservationsanslagen Arbetsmarknadsutbildning och Arbetsmarknadsverket: Inköp för arbetsmarknadsutbildningen. I enlighet med statsmakternas tidigare beslut (prop. 1984/85:59, AU 1984/85:9, rskr. 101) skall fr. o. m. den 1 januari 1986 gälla en ny organisation för den särskilt anordnade arbetsmarknadsutbildningen, dvs. för verksamheten vid AMU-centra och deras filialer. Med anledning härav beräknades de nyssnämnda anslagen så att de skulle täcka medelsbehovet under tiden den 1 juli–31 december. För kostnaderna under andra hälften av budgetåret uppfördes på budgeten ett nytt förslagsanslag, benämnt Kostnader för ny organisation för den särskilt anordnade arbetsmarknadsutbildningen m. m. På det anslaget anvisades 933 775 000 kr. Det har förutskickats att regeringen i höst skulle återkomma till riksdagen i fråga om medelstilldelning och anslagskonstruktion m. m.

Verksamheten vid AMU-centra administreras centralt av skolöverstyrelsen, vars anslag till förvaltningskostnader sålunda belastas med kostnaden för denna administration.

Propositionen

Under punkt B 3 (s. 38–44) föreslår regeringen att riksdagen skall

1. godkänna vad som föreslagits i fråga om finansiering av den nya organisationen för arbetsmarknadsutbildning under tiden den 1 januari–den 30 juni 1986,

2. till Arbetsmarknadsutbildning på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1985/86 anvisa ett reservationsanslag av 906 250 000 kr.

I enlighet med förslag av AMU-kommittén – vars uppdrag är att förbereda genomförandet av den nya organisationen – förordar regeringen att nuvarande finansieringsform och anslagskonstruktion används för den nya organisationen under perioden den 1 januari–30 juni 1986. Förslagsanslaget Kostnader för ny organisation för den särskilt anordnade arbetsmarknadsutbildningen m. m. om 933,8 milj. kr. kommer därmed inte att utnyttjas. I stället bör huvuddelen av det beloppet eller 906 250 000 kr. uppföras på tilläggsbudgeten som förstärkning av reservationsanslaget Arbetsmarknadsutbildning. Därutöver bör anslaget Inköp för arbetsmarknadsutbildningen tillföras 22,5 milj. kr. Till detta kommer den i en föregående punkt redovisade förstärkningen av anslaget Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader med 2 milj. kr.

Vidare bör medel överföras till två anslag på utbildningsdepartementets huvudtitel, nämligen 174 000 kr. till anslaget Skolöverstyrelsen för kursplanearbete och 2 850 000 kr. till anslaget Bidrag till kommunal vuxenutbildning, motsvarande halvårskostnaden för den grundutbildning för vuxna zigenare som för AMU:s del upphör vid årsskiftet. Dessa anslagsframställningar görs i utbildningsdepartementets bilaga (nr 4) till propositionen.

Löner under uppsägningstid för personal som blir övertalig till följd av den nya organisationen och för personaladministrativa uppgifter i samband med övertaligheten kommer att bekostas av reservationsmedel på anslaget Arbetsmarknadsutbildning och av särskilda medel som tilldelas skolöverstyrelsen (se prop. s. 23).

I övrigt anmäls i propositionen frågor om finansieringen av utvecklingsarbete, personalutbildning och marknadsföring under första halvåret 1986 och de berörda myndigheternas dispositionsrätt beträffande anslagen m. m.

Motion

1985/86:158 av Alf Wennerfors m. fl. (m) vari yrkas att

5. riksdagen beslutar att till arbetsmarknadsutbildning på tilläggsbudget I till statsbudgeten budgetåret 1985/86 anvisa ett reservationsanslag av 1 047 000 000 kr., att täckas dels av 772 000 000 kr. av medel reserverade för kostnader för ny organisation av den särskilt anordnade arbetsmarknadsutbildningen m. m., dels av 275 000 000 kr. av anslaget för rekryteringsstöd och enskilda beredskapsarbeten av icke investeringskaraktär.

Motionsyrkandet har delvis behandlats i närmast föregående punkt.

Det bör godtas att finansieringen av den nya organisationen för den särskilt anordnade arbetsmarknadsutbildningen i enlighet med regeringens förslag får ske enligt oförändrade principer under det första halvåret av verksamheten. Även vad som i övrigt anförts i fråga om *formerna för finansieringen m. m.* av verksamheten under detta inkörningsskede lämnas av utskottet utan erinran.

När det gäller *medelsanvisningen* får utskottet anföra följande.

Som framgår av redovisningen ovan föreslår regeringen att anslaget Arbetsmarknadsutbildning förstärks med 906 250 000 kr. Detta är det belopp som redan avsatts för utbildningen under första halvåret 1986 sedan därifrån avräknats 27,5 milj. kr. som av tekniska skäl bör tillföras andra anslag. I motion 1985/86:158 föreslår Alf Wennerfors m. fl. (m) en anslagsförstärkning med 1 047 milj. kr. Härav motsvarar 275 milj. kr. besparingar på anvisade medel till rekryteringsstöd m. m.

I föregående punkt har utskottet avstyrkt motionärernas yrkande att de besparade medlen skall användas till arbetsmarknadsutbildning i stället för beredskapsarbeten. Med hänsyn härtill och då det inte heller av andra skäl är påkallat att frångå regeringens beräkning av medelsbehovet för arbetsmarknadsutbildning avstyrker utskottet motionens yrkande i förevarande del och föreslår att anslaget anvisas med det i propositionen begärda beloppet.

Utskottet hemställer

1. beträffande *formerna för finansieringen m. m.*
att riksdagen godkänner vad som föreslagits i propositionen i fråga om finansiering av den nya organisationen för arbetsmarknadsutbildning under tiden den 1 januari–30 juni 1986,

2. beträffande *medelsanvisningen*
att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del och med avslag på motion 1985/86:158 yrkande 5 i motsvarande del till *Arbetsmarknadsutbildning* på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1985/86 anvisar ett reservationsanslag av 906 250 000 kr.

7. Nordkalottens AMU-center

Propositionen

I anslutning till ett särskilt avsnitt under punkt B 3 Arbetsmarknadsutbildning med rubriken Nytt huvudmannaskap för Nordkalottens AMU-center i Övertorneå (s. 41–44) föreslår regeringen att riksdagen skall

3. godkänna att Nordkalottens AMU-center fr. o. m. den 1 januari 1986 skall ingå som en egen myndighet i AMU-organisationen i Sverige,

4. godkänna de allmänna riktlinjer för verksamheten vid Nordkalottens AMU-center som har angetts i det föregående.

Nordkalottens AMU-center är en gemensam institution för Sverige, Finland och Norge. Det inrättades år 1970. För verksamheten finns en överenskommelse de tre ländernas regeringar emellan sedan år 1974. En särskild arbetsgrupp har övervägt frågan om centrets ställning i den nya AMU-organisationen.

I propositionen förordas att centret skall ha en självständig ställning och ingå som egen myndighet i AMU-organisationen. Verksamheten förutsätts fr. o. m. nästa budgetår i princip vara intäktsfinansierad. Styrelsen skall som hittills vara sammansatt av två ledamöter från vartdera av de tre länderna.

Till de frågor som härutöver redovisas hör bl. a. en kostnadsgaranti från de tre berörda länderna. I dessa delar torde få hänvisas till propositionens framställning. Här skall ytterligare endast återges påpekandet att de speciella förhållandena vid detta AMU-center ställer särskilda krav på elevsocial verksamhet även i fortsättningen.

Utskottet

Utskottet lämnar framställningen i denna del av propositionen utan invändning och hemställer

1. beträffande *Nordkalottens AMU-centers ställning*

att riksdagen godkänner att Nordkalottens AMU-center fr. o. m. den 1 januari 1986 skall ingå som en egen myndighet i AMU-organisationen i Sverige,

2. beträffande *verksamheten vid Nordkalottens AMU-center*

att riksdagen godkänner de allmänna riktlinjer för verksamheten vid Nordkalottens AMU-center som har angetts i propositionen.

8. Arbetsmarknadsverket: Anskaffning av utrustning

Utskottet biträder regeringens förslag under punkt B 7 (s. 46) och hemställer

att riksdagen till *Arbetsmarknadsverket: Anskaffning av utrustning* på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1985/86 anvisar ett reservationsanslag av 2 000 000 kr.

9. Arbetsmarknadsverket: Inköp för arbetsmarknadsutbildningen

Med hänvisning till vad som förut anförts om arbetsmarknadsutbildningen tillstyrker utskottet regeringens förslag under förevarande punkt B 9 (s. 46) och hemställer

att riksdagen till *Arbetsmarknadsverket: Inköp för arbetsmarknadsutbildningen* på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1985/86 anvisar ett reservationsanslag av 22 500 000 kr.

10. Särskilda åtgärder för arbetsanpassning och sysselsättning

Propositionen

Regeringen föreslår under punkt C 4 (s. 47–48) att riksdagen skall till Särskilda åtgärder för arbetsanpassning och sysselsättning på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1985/86 anvisa ett förslagsanslag av 93 800 000 kr.

I propositionen erinras om att riksdagen på tilläggsbudget III i våras beslöt

vidga verksamheten med introduktionsbidrag och särskilt lönebidrag. Kostnaderna faller ut under innevarande budgetår och uppgår till 93,8 milj. kr.

Med anledning av att AMS i höst begärt en ytterligare vidgning av bidragsgivningen föreslås att antalet platser med introduktionsbidrag ökas med 200 (nuvarande ram 3 000 platser) och antalet platser med särskilt lönebidrag likaledes ökas med 200 på 50-procentnivån (för närvarande får särskilt lönebidrag med 90 % av lönekostnaderna ges för 1 200 platser och med 50 % av kostnaderna för 1 400 platser; dessutom finns 200 platser avsedda för Uddevallaregionen). De nya platserna avses tillkomma i Bergslagen.

Kostnaderna för den utökade bidragsgivning regeringen föreslår beräknas till 17 milj. kr. (halvårskostnad) och belastar anslaget först nästa budgetår.

Motionerna

1985/86:144 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari yrkas att

1. riksdagen uttalar att någon övre gräns för antalet platser med introduktionsbidrag ej bör anges,
2. riksdagen uttalar att någon övre gräns för antalet platser med särskilt lönebidrag ej bör anges,
3. riksdagen uttalar att i statsbudgeten för budgetåret 1986/87 under rubriken Särskilda åtgärder för arbetsanpassning och sysselsättning bör beräknas medel för en ökning av antalet platser med introduktionsbidrag med 400 och med särskilt lönebidrag med 1 300.

1985/86:152 av Elver Jonsson m. fl. (fp), vari yrkas att

1. riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs om överföring av resurser från socialförsäkringssektorn till arbetsmarknadssektorn,
2. riksdagen beslutar att utöka antalet platser med introduktionsbidrag med 400,
3. riksdagen beslutar att utöka antalet platser med särskilt lönebidrag med 1 300.

1985/86:158 av Alf Wennerfors m. fl. (m) vari yrkas att

8. riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs om beslutsordningen vid utökning av antalet introduktionsplatser och särskilda lönebidrag.

Utskottet

Av redovisningen ovan framgår att AMS är bemyndigad att bevilja introduktionsbidrag motsvarande 3 000 platser och särskilt lönebidrag motsvarande sammanlagt 2 800 platser. AMS har i höst föreslagit regeringen att det skall tillkomma ytterligare 400 platser med introduktionsbidrag och ytterligare 1 300 platser med särskilt lönebidrag.

Vänsterpartiet kommunisterna har den principiella uppfattningen att det inte bör anges någon övre gräns för platsantalet och åberopar därvid bl. a. att alternativet vanligtvis är att bevilja sjukbidrag eller förtidspension, något

som bör vägas in vid kostnadsberäkningarna. I motion 1985/86:144 föreslås därför att riksdagen skall uttala att det inte bör finnas något *tak för antalet platser med introduktions- och särskilt lönebidrag*. Motionärerna säger sig vara medvetna om att det av budgettekniska skäl bör finnas ett riktmärke för statens utgifter för ändamålet. Som redovisas nedan läggs förslag härom fram i motionen.

Utskottet anser att man av statsfinansiella skäl behöver en volymmässig gräns för bidrag med den mycket höga subventionsnivå som det här är fråga om. Med en sådan begränsning får man också en möjlighet att motverka en inte önskvärd förskjutning i bidragsgivningen från det allmänna lönebidragets lägre subventionsnivåer (50 resp. 25 % av lönekostnaderna) till det särskilda bidragets höga nivåer (90 resp. 50 %). På dessa grunder avstyrker utskottet yrkandet av vänsterpartiet kommunisterna att slopa bidragstaket.

När det sedan gäller de aktuella *utökningarna av platsantalet* föreslår regeringen att bidragsgivningen vidgas med 200 platser med introduktionsbidrag och med lika många platser med det särskilda lönebidraget. De förslag som läggs fram i motionerna 1985/86:144 (vpk) och 1985/86:152 (fp) innebär båda att bidragsgivningen skall öka i den omfattning som AMS har begärt, dvs. med 400 platser med introduktionsbidrag och med 1 300 platser med särskilt lönebidrag.

Däremot förordas skilda finansieringsmetoder i de två motionerna. Vänsterpartiet kommunisterna utgår från en finansiering över budgeten och föreslår att riksdagen skall uttala att det i regeringens förslag till statsbudget för 1986/87 bör beräknas medel för de nyss angivna platsantalen. Elver Jonsson m. fl. (fp) anser att det bör vara möjligt att finansiera platsökningarna genom att medel överförs från socialförsäkringssektorn till arbetsmarknadssektorn. Motionärerna avser inbesparingar som enligt deras mening kan göras på utgifterna för förtidspensioner när man i stället ordnar sysselsättning med här aktuella bidrag. Motionärerna säger att de är medvetna om att det finns tekniska problem att lösa vid den föreslagna omfördelningen av medel. Regeringen föreslås därför få i uppdrag att överväga frågan i det angivna syftet.

Den platsökning som aktualiserats av AMS och som biträds i motionerna kostar 100 milj. kr. I motsats till vänsterpartiet kommunisterna anser utskottet att det är olämpligt att i förväg inteckna en utgiftsökning av denna storlek i en statsbudget som ännu inte är framlagd. Utskottet avstyrker därmed deras yrkande härom i motion 1985/86:144.

Den finansieringsmetod som anvisas av Elver Jonsson m. fl. (fp) har föreslagits av folkpartiet i tidigare sammanhang, däribland partimotionen 1984/85:2195. Vid behandlingen av det motionsyrkandet anförde socialförsäkringsutskottet (SfU 1984/85:15 s. 10–11) att det var angeläget med kraftfulla åtgärder så att handikappade personer som har möjlighet att arbeta ges tillfälle härtill i stället för att förtidspensioneras. Samtidigt framhöll socialförsäkringsutskottet att det inte finns några medel inom socialförsäkringssektorn som är särskilt avsatta för förtidspensionering, utan kostnaderna härför är helt beroende av den faktiska omfattningen av antalet förtidspensionerade. Avslutningsvis hänvisade socialförsäkringsutskottet till visst utredningsarbete, bl. a. handikappkommitténs förslag om rehabilite-

ringsstöd till unga handikappade i stället för förtidspension. Socialförsäkringsutskottet föreslog mot den angivna bakgrunden enhälligt att folkpartiyrkandet om åtgärder för att överföra resurser från socialförsäkrings- till arbetsmarknadssektorn inte skulle föranleda någon riksdagens åtgärd. Det blev också riksdagens beslut.

I en så utpräglat teknisk fråga som möjligheten att frigöra resurser från socialförsäkringssektorn kan arbetsmarknadsutskottet inte ha en annan uppfattning än det berörda fackutskottet, vars uttalanden i ämnet för övrigt gjordes så sent som i våras. Den förnyade framställning som görs i motion 1985/86:152 bör inte leda till något ändrat ställningstagande från riksdagens sida. Motionen bör i denna del inte leda till någon åtgärd. Detta innebär i sin tur att den i motionen angivna finansiella förutsättningen att genomföra de begärda platsökningarna har fallit. Då utskottet som ovan sagts inte heller är berett att föreslå en budgetfinansiering avstyrks motionen i dess helhet.

Den begränsade platsutbyggnad som föreslås i propositionen och motiveras av behovet av särskilda insatser i Bergslagen bör godtas av riksdagen.

Den i propositionen begärda *medelsanvisningen,* 93,8 milj. kr., för att täcka de under våren 1985 beslutade platsökningarna biträds av utskottet.

Slutligen skall i detta avsnitt behandlas en i motion 1985/86:158 av Alf Wennerfors m. fl. (m) aktualiserad fråga om *beslutsordningen.* Motionärerna anser sig böra påtala att regeringens hantering av utbyggnad av och anslag till platser med introduktions- och särskilt lönebidrag hindrar riksdagen att göra en helhetsbedömning. Vid upprepade tillfällen, hävdar motionärerna vidare, forcerar regeringen fram ställningstaganden till en utökning av antalet platser. Långt därefter återkommer regeringen med finansieringsförslag. Detta sätter riksdagen i tvångssituationer. Motionärerna begär att vad de anfört om beslutsordningen vid de platsökningar det här gäller skall ges regeringen till känna.

Såvitt utskottet kan finna utgör underlaget för motionens kritik den omständigheten att regeringen i våras på tilläggsbudget III föreslog vissa platsökningar och nu återkommer om den nyss tillstyrkta anslagsförstärkningen samt att regeringen nu även har förordat en begränsad ytterligare utbyggnad av platsantalet. Det sistnämnda platstillskottet behöver på grund av eftersläpningarna i bidragsutbetalningarna inte finansieras förrän i nästkommande statsbudget.

Utskottet kan instämma i att det som en allmän princip är önskvärt med en sammanhållen utgiftsprövning när det gäller statsbudgeten. Bl. a. systemet med tre tilläggsbudgetar per år visar att principen måste kunna modifieras vid förefallande behov. Att det under ett löpande budgetår t. ex. behövs vissa platstillskott i lönebidragssystemet är således inte något anmärkningsvärt. I de två fall som här nämnts har regeringen samtidigt angivit kostnaden för platsökningarna – de ekonomiska konsekvenserna av besluten har alltså varit klarlagda. I fråga om den större platsutbyggnad som beslöts i våras bör dessutom tilläggas att den var i linje med uttalanden som gjordes av utskottet i AU 1984/85:11 (s. 117). Utskottet pekade i det sammanhanget t. o. m. på den möjlighet att lägga fram platsökningsförslag i tilläggsbudget III som regeringen sedan utnyttjade. Med hänsyn härtill och till vad i övrigt anförts anser utskottet att det inte är motiverat att göra ett tillkännagivande till

regeringen med det innehåll som begärs i motion 1985/86:158. Den bör alltså lämnas utan åtgärd i den nu behandlade delen.

Utskottet hemställer

1. beträffande *tak för antalet platser med introduktions- och särskilt lönebidrag*

att riksdagen avslår motion 1985/86:144 yrkandena 1 och 2,

2. beträffande *utökning av antalet platser med introduktions- och särskilt lönebidrag*

att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del avslår motionerna 1985/86:144 yrkande 3 och 1985/86:152,

3. beträffande *medelsanvisningen*

att riksdagen till *Särskilda åtgärder för arbetsanpassning och sysselsättning* på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1985/86 anvisar ett förslagsanslag av 93 800 000 kr.,

4. beträffande *beslutsordningen*

att riksdagen avslår motion 1985/86:158 yrkande 8.

11. Statsbidrag till offentligt skyddat arbete

Propositionen

Regeringen föreslår under punkt C 6 (s. 48–49) att riksdagen skall till Statsbidrag till offentligt skyddat arbete på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1985/86 anvisa ett reservationsanslag av 13 000 000 kr.

Motionerna

1985/86:144 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari yrkas att

4. riksdagen beslutar att till Statsbidrag till offentligt skyddat arbete på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1985/86 anvisa ett reservationsanslag av 50 000 000 kr.,

1985/86:158 av Alf Wennerfors m. fl. (m) vari yrkas att

9. riksdagen beslutar att till statsbidrag till offentligt skyddat arbete på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1985/86 anvisa ett reservationsanslag av 8 700 000 kr.

Utskottet

Offentligt skyddat arbete är en sysselsättningsform som har ersatt de tidigare s. k. T 1-arbetena för socialmedicinskt handikappade. För ändamålet har innevarande budgetår anvisats ett reservationsanslag av 300 milj. kr.

AMS har i en framställning till regeringen begärt en utökning av verksamheten motsvarande en helårskostnad av ytterligare 100 milj. kr. (5 300 i stället för som nu 3 800 platser). Regeringen föreslår en utökning med 270 platser avsedda för Västerbottens och Norrbottens län med en helårskostnad av 26 milj. kr. För återstoden av innevarande budgetår behövs 13 milj. kr.

Vänsterpartiet kommunisterna föreslår i motion 1985/86:144 en utbyggnad

av verksamheten i enlighet med AMS förslag. För att genomföra detta behövs innevarande budgetår en anslagsförstärkning med 50 milj. kr., vilket är vad som begärs i motionen.

Offentligt skyddat arbete anordnas av kommunerna, som härför uppbär statsbidrag med högst 75 % av kostnaderna. Alf Wennerfors m. fl. (m) anser i motion 1985/86:158 att kommunerna bör bära en större del av kostnadsansvaret. Bidrag bör utgå med samma procentsats som för rekryteringsstöd och enskilda beredskapsarbeten, dvs. med 50 %. Det aktuella medelsbehovet bör därmed kunna minskas till 8,7 milj. kr. Motionärerna föreslår att anslag beviljas med det beloppet.

Utskottet ansluter sig till regeringens bedömning av behovet av ytterligare insatser i form av offentligt skyddat arbete och avstyrker således den längre gående utbyggnad av verksamheten som begärs i vänsterpartiet kommunisternas motion 1985/86:144. Förslag från moderata samlingspartiets sida om att sänka statsbidragsandelen till 50 % avslogs i våras av riksdagen på hemställan av utskottet (AU 1984/85:11 s. 125). Mot den bakgrunden kan det enligt utskottets mening inte komma i fråga att enbart för det platstillskott som nu är aktuellt i övre Norrland införa en ny och väsentligt lägre bidragsnivå. Utskottet avstyrker således även motion 1985/86:158 i den föreliggande delen.

Med det anförda tillstyrker utskottet att ytterligare medel anvisas till offentligt skyddat arbete med det belopp regeringen har begärt.

Utskottet hemställer

att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del samt med avslag på motionerna 1985/86:144 yrkande 4 och 1985/86:158 yrkande 9 till *Statsbidrag till offentligt skyddat arbete* på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1985/86 anvisar ett reservationsanslag av 13 000 000 kr.

Tolfte huvudtiteln

II. Regional utveckling

Lokaliseringsstöd m. m. i Uddevallaregionen

Propositionen

Regeringen föreslår efter föredragning av statsrådet Peterson under punkterna C 9 och C 10 (s. 65–66) att riksdagen på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1985/86 anvisar

dels till Lokaliseringsbidrag m. m. i Uddevallaregionen ett reservationsanslag av 125 000 000 kr.,

dels till Lokaliseringslån i Uddevallaregionen ett reservationsanslag av 25 000 000 kr.

1985/86:147 av Jörn Svensson m. fl. (vpk), vari yrkas att

1. riksdagen uttalar att regeringen inför krisfenomen av regional natur bör eftersträva ett större mått av framförhållning och programmatisk förberedelse,

2. riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att företag i lokaliseringsärenden inte bör tillåtas öva inflytande över samhällets hållning i andra politiska avseenden,

3. riksdagen beviljar de i propositionen föreslagna medlen för insatser i Uddevallaregionen under förbehåll att detta inte i något avseende får begränsande effekter för aktuella och framtida insatser i skogslänen.

1985/86:158 av Alf Wennerfors m. fl. (m), vari yrkas att

6. riksdagen beslutar att till lokaliseringsbidrag m. m. i Uddevallaregionen på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1985/86 anvisa ett reservationsanslag av 45 000 000 kr.,

7. riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs om lokaliseringsbidrag, lokaliseringslån samt offertstöd i Uddevallaregionen.

1985/86:159 av Börje Hörnlund m. fl. (c), vari yrkas att

1. riksdagen beslutar att bemyndiga regeringen att med utnyttjande av finansfullmakten (prop. 1984/85:150, FiU 1984/85:30) avsätta ytterligare 112 milj. kr. för Regionala utvecklingsinsatser i enlighet med vad som anförs i motionen,

3. riksdagen beslutar avslå prop. 1985/86:25 i den del som rör anvisning av 25 milj. kr. för lokaliseringslån i Uddevallaregionen,

5. riksdagen beslutar att tillfälligt regionalpolitiskt stöd skall kunna utgå till kommuner i Uddevallaregionen och norra Bohuslän i enlighet med vad som anförs i motionen.

Yrkande 1 har även i behandlats i avsnitt I:5.

Utskottet

Som redovisas i propositionen anvisade riksdagen (AU 1984/85:13) på tilläggsbudget III för budgetåret 1984/85 225 milj. kr. för lokaliseringsbidrag i Lysekils, Munkedals och Uddevalla kommuner. Bidrag får lämnas med högst 30 % av bidragsgrundande kostnader. Regeringen återkommer nu med förslag om att ytterligare medel skall anvisas. Medelsbehovet anges till 125 milj. kr. varav 30 milj. kr. avser offertstöd.

I motion 1985/86:158 av Alf Wennerfors m. fl. (m) anförs att det finns behov av ytterligare medel för att bl. a. underlätta småföretagsetablering i området. Vidare påpekas att regeringen beviljat stöd, framför allt för Volvos etablering i Uddevalla, som överstiger de av riksdagen anslagna medlen. Behovet av medelstillskott anges till 45 milj. kr. Offertstöd bör enligt motionen inte lämnas.

Börje Hörnlund m. fl. (c) har i motion 1985/86:159 inga invändningar mot ett medelstillskott av den storlek regeringen begär. Man stryker emellertid

under att ett villkor för denna bevillning bör vara att det "lån" från statens industriverk (SIND) som regeringens stödgivning till Uddevallaregionen medfört därmed återgår till SIND. Vidare framhålls att det tillfälliga regionalpolitiska stödet i Uddevallaregionen även skall få utnyttjas i Strömstads, Färgelanda, Orusts, Sotenäs och Tanums kommuner.

Även vpk har i motion 1985/86:147 av Jörn Svensson m. fl. (vpk) förbehåll för att stödja regeringens förslag till medelsanvisning, nämligen att insatserna i Uddevallaregionen inte i något avseende får begränsande effekter för aktuella och framtida insatser i skogslänen.

Vad först gäller frågan om *anvisande av medel till lokaliseringsbidrag i Uddevallaregionen* gör utskottet samma bedömning som regeringen av anslagsbehovet. Detta medelstillskott behövs dels för att redan gjorda åtaganden skall kunna fullföljas, dels för att planerade investeringar i regionen skall kunna genomföras. En utökad medelsanvisning för insatser i Uddevallaregionen är också nödvändig för att beslut om stöd till förmån för detta område inte skall begränsa utrymmet för motsvarande insatser inom stödområdena. Härigenom tillgodoses också kravet i motion 147 om att insatserna i Uddevallaregionen inte får leda till begränsning av åtgärderna i skogslänen. Utökningen av anslaget gör det också möjligt att vidga SIND:s beslutsram fr. o. m. årsskiftet på det sätt som krävs i motion 159. Dessa båda motioner behöver därmed inte föranleda någon ytterligare åtgärd från riksdagens sida. Utskottet tillstyrker alltså att 125 milj. kr. anvisas för lokaliseringsbidrag i Uddevallaregionen, samt att 30 milj. kr. härav avsätts för offertstöd. Motion 158 som dels förordar ett lägre belopp, dels motsätter sig att offertstöd får utgå avstyrks av utskottet i aktuell del.

Den *geografiska avgränsningen av Uddevallaregionen*, dvs. det område som skall komma i fråga för det särskilda regionalpolitiska stödet, aktualiseras i motion 159. Riksdagen beslutade om denna avgränsning våren 1985. Utskottet anförde i det sammanhanget (AU 1984/85:13) att stor restriktivitet måste iakttas när det gäller att ange kommuner där regionalpolitiskt stöd skall utgå samt att detta också bör gälla Uddevallaregionen. Liksom i våras anser utskottet att insatserna måste koncentreras till de delar av regionen där de negativa effekterna av varvsnedläggningen är som störst. Mot den bakgrunden finner utskottet den nu gällande regionavgränsningen väl avvägd. Någon utvidgning enligt de riktlinjer som anges i motion 159 bör därför inte ske. Motionen avstyrks alltså i denna del.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om att ytterligare 25 milj. kr. anvisas för *lokaliseringslån i Uddevallaregionen*. Därmed avstyrker utskottet motion 1985/86:159 i vilken yrkas avslag på regeringens framställning i denna del. Motionärerna anger som skäl för sitt ställningstagande att centerpartiet tidigare föreslagit att lokaliseringslånen bör ersättas med statliga kreditgarantier för lån på den ordinarie kreditmarknaden. Vid behandlingen av detta förslag våren 1985 (AU 1984/85:13) anförde utskottet att den statliga långivningen behövs för att ge det ytterligare stöd som erfordras för att säkerställa att angelägna projekt kommer till stånd. Denna ståndpunkt är enligt utskottets mening tillämplig även i fråga om lokaliseringslån i Uddevallaregionen.

I motionerna läggs även fram ett antal förslag som inte har direkt

anknytning till förslagen i propositionen. Utskottet tar därvid först upp några uttalanden i motion 1985/86:147 (vpk) som gäller *principerna för insatsernas utformning vid regionala kriser*. I motionen framhålls att det behövs helt andra handlingsmönster och politiska linjer för insatserna i krisregioner än som tillämpades i Uddevalla, bl. a. ett större mått av framförhållning. Vidare påpekas att ett företag som är inblandat i en lokaliseringsfråga, som t. ex. Volvo i Uddevallaregionen, inte skall tillåtas utöva inflytande över samhällets hållning i andra frågor.

I motsats till vad som sägs i motion 147 anser utskottet att det krav på framförhållning som rimligen kan ställas vid regionala sysselsättningskriser av det slag som drabbade Uddevalla väl tillgodosetts genom regeringens handlande. Konkreta förslag till nyetableringar i regionen och ett omfattande program för arbetsmarknadspolitiska insatser presenterades i nära anslutning till att beslutet om nedläggning av varvet i Uddevalla bekantgjordes. Eftersom nedläggningen var omfattande var det naturligt att regeringen sökte kontakt med något av landets största företag för att åstadkomma alternativ sysselsättning. Utskottet kan inte se något otillbörligt i det samarbete som därvid skedde. Motion 147 avstyrks i denna del.

Ytterligare medel till anslaget Regionala utvecklingsinsatser, dvs. det s. k. länsanslaget, krävs i motion 1985/86:159 av Börje Hörnlund m. fl. (c). I motionen anförs att det finns stor risk att länsanslaget framstår som otillräckligt. Utvecklingen under hösten visar enligt motionärerna att det finns ett stort behov av medel för ytterligare insatser. Det föreslås att det berörda anslaget tillförs 112 milj. kr. utöver tidigare anvisade medel för att det skall komma upp i den nivå som centerpartiet förordade vid behandlingen av budgeten för innevarande budgetår. Medelstillskottet föreslås bli finansierat genom en kombination av omfördelning från anslaget Sysselsättningsskapande åtgärder (tionde huvudtiteln) och ianspråktagande av finansfullmakten.

Utskottet har redan i det föregående avvisat den form av finansiering som förordas i motion 159 och erinrar om att riksdagens beslut våren 1985 innebar en kraftig uppräkning av det aktuella anslaget. Utskottet betraktar liksom tidigare medelsanvisning till länsanslaget som en prioriterad fråga men är inte berett att i nuvarande läge tillstyrka en utökning. Utskottet utgår emellertid ifrån att regeringen följer utvecklingen och vid behov återkommer till riksdagen med de förslag som kan föranledas härav. Motion 159 bör mot denna bakgrund avslås.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen med bifall till proposition 1985/86:25 bilaga 7 i motsvarande del samt med avslag på motionerna 1985/86:147 yrkande 3, 1985/86:158 yrkandena 6 och 7 och 1985/86:159 yrkande 3 i motsvarande del till *Lokaliseringsbidrag m.m. i Uddevallaregionen* på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1985/86 anvisar ett reservationsanslag av 125 000 000 kr.,

2. beträffande *den geografiska avgränsningen av Uddevallaregionen* att riksdagen avslår motion 1985/86:159 yrkande 5,

3. att riksdagen med bifall till propositionen i motsvarande del samt

med avslag på motion 1985/86:159 yrkande 3 i motsvarande del till *Lokaliseringslån i Uddevallaregionen* på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1985/86 anvisar ett reservationsanslag av 25 000 000 kr.,

4. beträffande *principerna för insatsernas utformning vid regionala kriser*

att riksdagen avslår motion 1985/86:147 yrkandena 1 och 2,

5. beträffande *ytterligare medel till anslaget Regionala utvecklingsinsatser m. m.*

att riksdagen avslår motion 1985/86:159 yrkande 1 i motsvarande del.

Trettonde huvudtiteln

III. Statlig personalpolitik m. m.

Bidrag till förnyelsefonder på det statliga området

Propositionen

Regeringen föreslår efter föredragning av statsrådet Holmberg under D 19 (s. 78) att riksdagen till Bidrag till förnyelsefonder på det statligt reglerade området på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1985/86 anvisar ett reservationsanslag av 50 000 000 kr.

Motionerna

1985/86:153 av Ylva Annerstedt m. fl. (fp), vari yrkas att

4. riksdagen beslutar avslå propositionens förslag om bidrag till förnyelsefonder på det statliga reglerade området.

Yrkandena 1–3 behandlas av utbildningsutskottet (UbU 1985/86:8).

1985/86:158 av Alf Wennerfors m. fl. (m), vari yrkas att

10. riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförs i motionen om kollektivavtalens omfattning inom det statliga området,

11. riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförs i motionen om införande av s. k. förnyelsefonder på det statligt reglerade området.

Utskottet

I propositionen redovisas att ett avtal ingåtts mellan staten och de statsanställdas huvudorganisationer den 5 juni 1985 om särskilda medel för inrättande av förnyelsefonder på det statligt reglerade området. Huvudändamålet med fonderna är att bereda utvecklingsmöjligheter och tryggad anställning för arbetstagare med bristande utbildningsbakgrund och för personalgrupper som till följd av strukturförändringar befinner sig i eller riskerar att komma i övertalighetssituationer. Parterna har enats om att fondernas storlek för budgetåren 1985/86 – 1988/89 skall vara resp. 50, 100,

100 och 50 milj. kr. Avtalet har godkänts av riksdagens lönedelegation och av regeringen. Regeringen begär nu medel för att fullfölja avtalet.

Alf Wennerfors m. fl. (m) erinrar i motion 1985/86:158 om de invändningar moderata samlingspartiet rest mot införandet av förnyelsefonder inom den privata sektorn samt framhåller att dessa invändningar är giltiga också i detta sammanhang. Man menar att förnyelsefonderna inte kan betraktas som lönekostnader och därför inte bör regleras i kollektivavtal. Motionärerna framhåller att i framtiden bör utfästelser i kollektivavtal begränsas till löne- och arbetsvillkor. Vidare påpekas att de ändamål som fonderna skall fylla på det statliga området redan tillgodoses genom anslag som avser insatser som underlättar förändringar och omstrukturering.

I motion 1985/86:153 av Ylva Annerstedt m. fl. (fp) yrkas avslag på förslaget om förnyelsefonder och att de medel som härigenom sparas skall användas till förstärkning av anslagen till de tekniska högskolorna.

Utskottet har nyligen (AU 1985/86:6) behandlat förslag från regeringen (prop. 1984/85:219) om den statliga personalpolitiken och därvid tillstyrkt vad regeringen anför om bl. a. personalrörlighet och personalutveckling. I sammanhanget tas upp utbildningsinsatser och åtgärder för att påverka strukturomvandlingen inom den statliga sektorn. Utskottet konstaterar att de åtgärder som enligt avtalet skall stödjas med medel från de överenskomna förnyelsefonderna ligger väl i linje med den inriktning av personalpolitiken som utskottet förordat i nyss nämnda sammanhang.

Med anledning av förslagen i motionerna 153 och 158 kan utskottet först konstatera att det avtal för vars fullföljande regeringen nu äskar medel har godkänts av riksdagens lönedelegation den 2 juli 1985. Lönedelegationen hade i den form den då sammanträdde en majoritet som bestod av representanter för de tre borgerliga partierna. Det innebär att företrädare för de partier som nu yrkar att avtalet inte skall fullföljas ingick i denna majoritet. Några reservationer mot lönedelegationens godkännande av avtalet avgavs inte. Enligt grundlagen (regeringsformen 9 kap. 11 §) är godkännandet lämnat på riksdagens vägnar, och utskottets slutsats blir att riksdagen är bunden att fullfölja det ingångna avtalet.

Ett bifall till yrkandet i motion 153 att medel inte skall anvisas för dessa fonder skulle därför enligt utskottets bedömning leda till avtalsbrott. Med hänsyn till den betydelse det har för upprätthållande av ordnade förhållanden på arbetsmarknaden att ingångna avtal hålls – och detta måste i särskild grad gälla avtal som ingås under riksdagens medverkan – måste självfallet ett handlande från riksdagens sida som leder till brott mot ingångna avtal bestämt avvisas. Motion 153 bör mot denna bakgrund avslås av riksdagen i denna del.

Utskottet menar för sin del att yrkandet i motion 158 om att säga upp avtalet i fråga troligen skulle få samma praktiska konsekvenser som yrkandet i motion 153 om att inga medel skall utgå för ändamålet. Avtalet omfattar nämligen i den aktuella delen perioden fram t. o. m. utgången av budgetåret 1988/89. Utskottet ifrågasätter om det i praktiken är möjligt att frigöra sig från avtalet utan att bryta det. Någon uppsägningsklausul har inte fogats till avtalet. En omförhandling som syftar till avveckling av fonderna skulle i och för sig vara en möjlighet, men det finns inte anledning tro att de anställdas

organisationer skulle göra det på villkor som ur riksdagens synvinkel framstår som fördelaktigare, ekonomiskt eller på annat sätt, än dem som gäller för det godkända avtalet.

Med anledning av påpekandet i motion 158 att det redan finns anslag för de ändamål för vilka fonderna inrättas vill utskottet göra följande kommentar. En omstrukturering av den statliga sektorn är angelägen de närmaste åren för att bl. a. öka dess effektivitet. De aktuella fonderna kan spela en aktiv roll i den processen. Enligt utskottets bedömning finns det inte för närvarande några anslag på det statliga personalpolitiska området som på ett tillfredställande sätt täcker de ändamål för vilka fonderna är avsedda, främst av det skälet att fonderna – enligt vad utskottet inhämtat – avses stödja åtgärder i ett betydligt tidigare skede av omstruktureringen än vad som kan göras med medel från de berörda anslagen. Utskottet vill tillägga att även om det skulle bli en viss överlappning mellan fondmedlen och här aktuella anslag vid användningen kommer kostnaderna för staten för omstrukturering inom den statliga sektorn att bestämmas av vilka konkreta ändringar man vill vidta i verksamheten och de problem som förändringarna kan leda till.

Utskottet har i motsats till motion 158 inte några principiella invändningar mot att åtgärder av här aktuellt slag regleras genom avtal. Utskottet anser för sin del att frågan om inrättandet av trygghetsfonderna har ett nära samband med avlöningsförmåner etc. för de statligt anställda bl. a. på det sättet att ett möjligt alternativ i förhandlingarna vid det aktuella tillfället synes ha varit att de medel som nu skall tillföras fonderna i stället hade använts till förstärkta avlöningsförmåner. Motion 158 avstyrks med det anförda i refererad del..

Utskottet hemställer

att riksdagen med bifall till proposition 1985/86:25 bilaga 8 i motsvarande del samt med avslag på motionerna 1985/86:153 yrkande 4 och 1985/86:158 yrkandena 10 och 11 till *Bidrag till förnyelsefonder på det statligt reglerade området* på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1985/86 anvisar ett reservationsanslag av 50 000 000 kr.

Stockholm den 5 december 1985

På arbetsmarknadsutskottets vägnar

Lars Ulander

Närvarande: Lars Ulander (s), Elver Jonsson (fp), Alf Wennerfors (m), Lahja Exner (s), Börje Hörnlund (c), Gustav Persson (s), Sten Östlund (s), Bo Nilsson (s), Charlotte Branting (fp), Inge Carlsson (s), Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c), Lars-Ove Hagberg (vpk), Mona Sahlin (s), Anders G Högmark (m) och Ingrid Hemmingsson (m).

Reservationer

1. Statens ansvar för arbetsmarknadspolitiken, m. m. (punkt I:2, mom. 1 och 2)

Alf Wennerfors, Anders G Högmark och Ingrid Hemmingsson (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 4 börjar med "I vårt" och slutar med "samma motion" bort ha följande lydelse:

Inriktningen av den allmänna ekonomiska politiken beslutas av riksdag och regering, varav följer att utformning och dimensionering av arbetsmarknadspolitiken likaså måste vara en angelägenhet för statsmakterna. Det är också väsentligt att de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna fördelas och genomförs efter samma principer oavsett vilket område i landet det gäller.

Det arbetsmarknadspolitiska åtgärdssystemet förutsätter en nära samverkan med kommunerna liksom med andra arbetsgivare, offentliga såväl som privata. Denna samverkan med olika intressenter behövs och skall inte ifrågasättas. Under senare år har emellertid från skilda håll börjat förespråkas att samverkan skall övergå i ett direkt inflytande från kommunernas sida på arbetsmarknadspolitiken. Det är en utveckling i fel riktning. Som redan sagts kräver det nära sambandet med den ekonomiska politiken att arbetsmarknadspolitiken hålls i en fast statlig ledning. Ett ökat kommunalt inflytande på denna politik kan dessutom resultera i att det växer fram nya skadliga subventioner. De arbetsmarknadspolitiska åtgärder som regeringen nu föreslår i anslutning till frikommunförsöken är således steg på fel väg. På grund härav bör riksdagen, såsom föreslås i motion 1985/86:158 (m), genom ett tillkännagivande till regeringen markera statens ansvar för arbetsmarknadspolitiken.

Vad som anförts får också tjäna som allmän motivering för att avstyrka regeringens förslag att i frikommunerna medge förlängda perioder för beredskapsarbete och rekryteringsstöd. Det kan dessutom invändas att förlängningarna skulle komma att förstärka de inlåsningseffekter av långvariga beredskapsarbeten som redan är väl kända. I sammanhanget bör för övrigt framhållas som anmärkningsvärt att propositionen saknar förslag som syftar till att minska inlåsningseffekterna och i stället främjar rörligheten på arbetsmarknaden och förbättrar dess funktionsförmåga.

dels att utskottets hemställan under 1 och 2 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *statens ansvar för arbetsmarknadspolitiken*

att riksdagen med bifall till motion 1985/86:158 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

2. beträffande *längre perioder för beredskapsarbete och rekryteringsstöd*

att riksdagen med bifall till motion 1985/86:158 yrkande 1 avslår vad som förordats i proposition 1985/86:25 bilaga 5 i fråga om arbetsförmedlingsnämndernas och berörda länsarbetsnämnders rätt att förlänga tiden för beredskapsarbete och rekryteringsstöd,

2. Särskilda insatser för ungdomar (punkt I:2 mom. 3)

Alf Wennerfors, Anders G Högmark och Ingrid Hemmingsson (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 5 som börjar med "Utskottet har" och slutar med "vid arbetsplaceringarna" bort ha följande lydelse:

Med hänvisning till övervägandena om statens ansvar för arbetsmarknadspolitiken avstyrks även regeringsförslaget om vissa kompletterande åtgärder för att i frikommunerna sysselsätta ungdomar under 20 år. Även motion 1985/86:159 avstyrks i motsvarande del.

Utskottet konstaterar att placering i det enskilda näringslivet av ungdomar i ungdomslag fortfarande sker endast i anmärkningsvärt ringa utsträckning. Detta kan inte tolkas på annat sätt än att det hos arbetsmarknadsmyndigheterna finns en motsträvighet mot placeringsformen som strider mot riksdagens intentioner. Dessa framgår av utskottets enhälliga uttalanden i denna fråga.

dels att utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

> 3. beträffande *särskilda insatser för ungdomar*
> att riksdagen
> *dels* med bifall till motion 1985/86:158 yrkande 2 avslår vad som förordats i propositionen om arbetsförmedlingarnas rätt att utnyttja resurser som har avsatts för beredskapsarbeten och rekryteringsstöd och om de nedre åldersgränserna för beredskapsarbete och rekryteringsstöd i frikommunerna,
> *dels* avslår motion 1985/86:159 yrkande 4,

3. Särskilda insatser för ungdomar (punkt I:2 mom. 3)

Börje Hörnlund (c) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 5 som börjar med "Utskottet har" och slutar med "vid arbetsplaceringarna" bort ha följande lydelse:

Regeringens förslag beträffande särskilda insatser för ungdomar i frikommunerna innebär bl. a. möjligheter att ge kompletterande sysselsättning åt ungdomar i ungdomslag. Dessa arbetar som regel på halvtid. Vad som avses i propositionen är inte alldeles klart. Alltsedan ungdomslagens tillkomst har det funnits önskemål om att arbete i ungdomslag skall ske på heltid, och olika åtgärder har vidtagits för att förlänga den tid ungdomarna sysselsätts. I den begränsade försöksverksamhet som frikommunförsöken utgör bör man, som centerpartiet förordar, ta steget fullt ut och ge arbetsförmedlingsnämnderna i de berörda kommunerna möjlighet att låta ungdomarna arbeta på heltid. Detta kan bekostas genom att nämnderna får utnyttja de medel som tilldelas dem för beredskapsarbeten och rekryteringsstöd.

Ungdomar i ungdomslag arbetsplaceras fortfarande i endast ringa omfattning i det enskilda näringslivet. Det är viktigt att placeringarna avspeglar arbetsmarknaden i stort, vilket innebär att andelen placeringar i enskilda företag bör öka väsentligt jämfört med nuläget. Som målsättning bör gälla att cirka hälften av ungdomarna skall vara placerade på arbetsplatser inom den privata sektorn.

I övrigt godtas regeringens förslag beträffande ungdomsåtgärder i frikommunerna, varför avslagsyrkandet i motion 1985/86:158 (m) avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

3. beträffande *särskilda insatser för ungdomar*

att riksdagen

dels med bifall till motion 1985/86:159 yrkande 4 och med anledning av propositionen i motsvarande del godkänner vad utskottet anfört om arbetsförmedlingsnämndernas rätt att utnyttja resurser som har avsatts för beredskapsarbeten och rekryteringsstöd och om de nedre åldersgränserna för beredskapsarbete och rekryteringsstöd i frikommunerna,

dels avslår motion 1985/86:158 yrkande 2,

4. Omfördelning av medel för beredskapsarbeten (punkt I:5 mom. 1)

Alf Wennerfors, Anders G Högmark och Ingrid Hemmingsson (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 7 börjar med "Utan anslagsförstärkning" och på s. 8 slutar med "regeringen beslutat" bort ha följande lydelse:

Regeringen har anmält att de medel som under anslaget Sysselsättningsskapande åtgärder anvisats till rekryteringsstöd m. m. inte kommer att utnyttjas fullt ut. I stället skall 300 milj. kr. av dessa medel användas till beredskapsarbeten. Därutöver anvisas medel från finansfullmakten.

Utskottet delar moderata samlingspartiets uppfattning att man bör prioritera utbildningsinsatser som gör de arbetslösa bättre rustade att möta arbetsmarknadens krav framför kortsiktiga insatser av beredskapsarbeten etc. Av det nämnda beloppet, 300 milj. kr., bör således 275 milj. kr. användas för arbetsmarknadsutbildning och 25 milj. kr. som medelsförstärkning till utbildning för tekniska yrken på högskolenivå. Förslag till uppräkningar av de båda anslagen för ändamålen framställs beträffande anslaget till arbetsmarknadsutbildning i nästföljande punkt och beträffande anslaget till teknisk utbildning – en fråga som behandlas av utbildningsutskottet – i betänkandet UbU 1985/86:8.

Det anförda innebär när det gäller förevarande anslag till Sysselsättningsskapande åtgärder att det genom regeringens försorg får föreskrivas att ett belopp av 300 milj. kr. skall hållas inne. Regeringen bör underrättas härom i ett tillkännagivande från riksdagens sida.

Utskottet är inte berett att medverka till att medel härutöver överförs till det s. k. länsanslaget såsom föreslås i motion 1985/86:159 (c).

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *omfördelning av medel för beredskapsarbeten*

att riksdagen med bifall till motion 1985/86:158 yrkande 5 i motsvarande del samt med avslag på motion 1985/86:159 yrkandena 1 i motsvarande del och 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

5. Omfördelning av medel för beredskapsarbeten (punkt I:5 mom. 1)

Elver Jonsson (fp) och Charlotte Branting (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 7 börjar med "Utan anslagsförstärkning" och på s. 8 slutar med "regeringen beslutat" bort ha följande lydelse:

Regeringen har anmält att AMS skall få disponera ytterligare 487 milj. kr. för beredskapsarbeten under vintern och våren. Av beloppet utgör 300 milj. kr. medel för rekryteringsstöd som väntas bli outnyttjade; resten anvisas via finansfullmakten.

Medelsanvändningen kan i huvudsak godtas. Dock bör en del av besparingarna på rekryteringsstödet användas för en angelägen utbyggnad av resurserna för den tekniska utbildningen enligt förslagen i motion 1985/86:153. För sysselsättningen på både kort och lång sikt är det av stor betydelse att den tekniska utbildningen inte blir eftersatt på det sätt den nu riskerar att bli. Sakbehandlingen av dessa förslag sker i utbildningsutskottet (UbU 1985/86:8), där ställning tas till erforderliga uppräkningar av de berörda anslagen på utbildningsdepartementets huvudtitel. Dessa uppräkningar bör balanseras av att ett belopp om 50 milj. kr. under anslaget Sysselsättningsskapande åtgärder skall hållas inne. Det bör ankomma på regeringen att meddela föreskrifter härom. Det skall tilläggas att regeringen kan återkomma i anslagsfrågan i tilläggsbudget, om försämringar i arbetsmarknadsläget under vintern skulle göra det motiverat.

Med hänsyn till dessa ställningstaganden är utskottet inte berett att biträda de förslag till medelsomfördelning som läggs fram i motionerna 1985/86:158 (m) och 1985/86:159 (c).

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

> 1. beträffande *omfördelning av medel för beredskapsarbeten*
>
> att riksdagen med avslag på motionerna 1985/86:158 yrkande 5 i motsvarande del och 1985/86:159 yrkandena 1 i motsvarande del och 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

6. Omfördelning av medel för beredskapsarbeten (punkt I:5 mom. 1)

Börje Hörnlund (c) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 7 börjar med "Utan anslagsförstärkning" och på s. 8 slutar med "regeringen beslutat" bort ha följande lydelse:

Regeringen har anmält att 487 milj. kr. ställs till AMS förfogande för ökade insatser i form av beredskapsarbeten. För ändamålet tas 300 milj. kr. i anspråk av medel för rekryteringsstöd m. m. som väntas bli outnyttjade. I övrigt anvisas medel från regeringens finansfullmakt.

Såsom föreslås i motion 1985/86:159 (c) bör ett belopp om 112 milj. kr. i stället användas till regionala utvecklingsinsatser. Skälen härför utvecklas i det följande under avsnitt II. Där läggs också fram förslag om uppräkning av

det s. k. länsanslaget. Det bör ankomma på regeringen att föreskriva att motsvarande belopp, dvs. 112 milj. kr., skall hållas inne av de medel som anvisats under anslaget Sysselsättningsskapande åtgärder varom regeringen bör underrättas i ett tillkännagivande från riksdagens sida.

Det anförda innebär att utskottet godtar att 375 milj. kr. används för att öka beredskapsarbetena den kommande vintern och våren. Det innebär vidare att utskottet inte biträder den föreslagna medelsanvändningen i motion 1985/86:158 (m).

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *omfördelning av medel för beredskapsarbeten*

att riksdagen med bifall till motion 1985/86:159 yrkandena 1 i motsvarande del och 2 samt med avslag på motion 1985/86:158 yrkande 5 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

7. Utvärdering av rekryteringsstödet (punkt I:5 mom. 2)

Alf Wennerfors, Anders G Högmark och Ingrid Hemmingsson (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 8 som börjar med "En statistisk" och slutar med "i ärendet" bort ha följande lydelse:

Uppgifter från AMS tyder på att rekryteringsstödets effektivitet kan ifrågasättas. Det förefaller som om stödformen resulterar i en låg andel fasta anställningar. Detta bekräftar farhågorna att rekryteringsstödet mer har karaktär av en allmän subvention till näringslivet. Utskottet anser liksom moderata samlingspartiet att det är anledning att skyndsamt utvärdera stödformen. Resultat bör kunna redovisas redan under den kommande vintern till ledning för prövningen av nästa års arbetsmarknadsbudget.

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *utvärdering av rekryteringsstödet*

att riksdagen med bifall till motion 1985/86:158 yrkande 4 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

8. Medelsanvisningen till Arbetsmarknadsutbildning (punkt I:6 mom. 2)

under förutsättning av bifall till reservation 4.

Alf Wennerfors, Anders G Högmark och Ingrid Hemmingsson (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 10 som börjar med "I föregående" och slutar med "begärda beloppet" bort ha följande lydelse:

I det föregående (punkt I:5) har utskottet uttalat att utbildningsinsatser bör prioriteras framför kortsiktiga insatser av beredskapsarbeten. Med hänvisning härtill och med anslutning till motion 1985/86:158 föreslås att den nya AMU-organisationen tilldelas 772 milj. kr. i avräkning mot det tidigare anvisade anslaget för den nya organisationen och 275 milj. kr. enligt den förut behandlade avräkningen mot medlen för rekryteringsstöd m. m.

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *medelsanvisningen*

att riksdagen med bifall till motion 1985/86:158 yrkande 5 i motsvarande del samt med anledning av propositionen i motsvarande del till *Arbetsmarknadsutbildning* på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1985/86 anvisar ett reservationsanslag av 1 047 000 000 kr.,

9. Tak för antalet platser med introduktions- och särskilt lönebidrag (punkt I:10 mom. 1)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 13 som börjar med "Utskottet anser" och slutar med "slopa bidragstaket" bort ha följande lydelse:

Utskottet är av samma mening som vänsterpartiet kommunisterna (motion 1985/86:144) att man inte med ett tak bör låsa fast antalet platser för introduktionsbidraget och det särskilda lönebidraget. Alternativet till dessa stödformer är vanligtvis sjukbidrag eller förtidspension vilket bör vägas in vid kostnadsberäkningarna. Därtill kommer värdet för den enskilde att kunna bryta tidigare isolering och komma in i den sociala gemenskap som arbetsplatserna kan ge.

Ett slopande av taket för antalet platser utesluter inte att det budgetekniskt kan behövas ett riktmärke för bidragskostnaderna. Utskottet återkommer till detta i det följande.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *tak för antalet platser med introduktions- och särskilt lönebidrag*

att riksdagen med bifall till motion 1985/86:144 yrkandena 1 och 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

10. Utökning av antalet platser med introduktions- och särskilt lönebidrag (punkt I:10 mom. 2)

Elver Jonsson (fp), Börje Hörnlund (c), Charlotte Branting (fp) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 13 börjar med "Den platsökning" och på s. 14 slutar med "av riksdagen" bort ha följande lydelse:

Det är angeläget att svårt handikappade i så stor utsträckning som möjligt får sysselsättning på den öppna arbetsmarknaden. Alternativet förtidspensionering är en dålig lösning, inhuman för den enskilde som hellre vill arbeta och kostsam för samhället. Med introduktionsbidraget och det särskilda lönebidraget har det visat sig möjligt att underlätta återslussningar till ett aktivt förvärvsliv.

AMS har efter en inventering av det aktuella platsbehovet föreslagit ett tillskott av 400 platser med introduktionsbidrag och 1 300 platser med särskilt lönebidrag. Utskottet anser att det inte finns anledning att ifrågasätta denna bedömning från AMS sida. Ytterligare platser bör alltså få inrättas i

den omfattning som nu angivits.

I finansieringsfrågan får erinras om att bidragsgivningen för närvarande sker över budgeten med åtföljande behov av begränsningar. Däremot finns inga motsvarande inskränkningar av resurserna till förtidspensionering. Medel till sådana pensioner avsätts i den utsträckning som behövs för att betala dem. Förtidspensionering är dock som nyss sagts ingen bra lösning. Utskottet ansluter sig därför till tanken att resurser överförs från socialförsäkringssektorn till arbetsmarknadssektorn, att där användas till förstärkta åtgärder för att främja sysselsättning av arbetshandikappade som eljest bedöms vara hänvisade till sjukbidrag eller förtidspension. De tekniska problem som är förenade med en sådan resursöverföring bör lösas av regeringen.

Vad ovan anförts med anslutning till motion 1985/86:152 (fp) bör delges regeringen. Motion 1985/86:144 (vpk) avstyrks i motsvarande del.

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

> 2. beträffande *utökning av antalet platser med introduktions- och särskilt lönebidrag*
> att riksdagen med bifall till motion 1985/86:152 och med anledning av propositionen i motsvarande del samt med avslag på motion 1985/86:144 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

11. Utökning av antalet platser med introduktions- och särskilt lönebidrag (punkt I:10 mom. 2)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 13 börjar med "Den platsökning" och på s. 14 slutar med "av riksdagen" bort ha följande lydelse:

Utskottet har i det föregående förordat att bidragstaket för introduktions- och särskilt lönebidrag slopas. Samtidigt har uttalats att det i statsbudgeten bör anges ett riktmärke för statens utgifter. Det är lämpligt att utgå från det platstillskott som AMS anser vara nödvändigt, 400 nya platser med introduktionsbidrag och 1 300 nya platser med särskilt lönebidrag.

Utbetalningen av bidrag för de nya platserna blir inte aktuella förrän under nästa budgetår. Medel för platstillskottet behöver alltså inte anvisas redan nu utan kan tas upp i det förslag till statsbudget som regeringen lägger fram vid årsskiftet. I detta sammanhang är det till fyllest att riksdagen, såsom föreslås i motion 1985/86:144, uttalar att medel bör beräknas i budgetförslaget i enlighet med det nu anförda.

Med dessa ställningstaganden tillgodoses de önskemål om fler bidragsgilla platser som framställs i motion 1985/86:152 (fp) som därmed avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

> 2. beträffande *utökning av antalet platser med introduktions- och särskilt lönebidrag*
> att riksdagen med bifall till motion 1985/86:144 yrkande 3 och med anledning av propositionen i motsvarande del samt med avslag på

motion 1985/86:152 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

12. Beslutsordningen (punkt I:10 mom. 4)

Alf Wennerfors, Anders G Högmark och Ingrid Hemmingsson (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 14 börjar med "Såvitt utskottet" och och på s. 15 slutar med "behandlade delen" bort ha följande lydelse:

I samband med förslaget om finansiering av en tidigare beslutad utökning av antalet platser med introduktions- eller särskilt lönebidrag föreslår regeringen ett ytterligare platstillskott. Även denna gång skjuts finansieringsfrågan till ett senare tillfälle med hänvisning till att bidragsutbetalningarna inträffar först nästa budgetår.

Detta ger utskottet anledning att i likhet med Alf Wennerfors m. fl. (m) i motion 1985/86:158 uttala följande. Riksdagen bör i princip alltid ges möjlighet att samlat ta ställning till regeringens förslag och dess finansiering. Regeringens sätt att hantera utbyggnad av och anslag till introduktionsbidragsplatser och särskilda lönebidrag hindrar riksdagen att göra en helhetsbedömning. Att regeringen vid upprepade tillfällen forcerar fram ställningstagande till utökning av antalet platser och långt därefter återkommer med finansieringsförslag sätter riksdagen i tvångssituationer.

Utskottet föreslår att riksdagen som sin mening delger regeringen dessa uttalanden.

dels att utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

4. beträffande *beslutsordningen*

att riksdagen med bifall till motion 1985/86:158 yrkande 8 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

13. Medelsanvisning till Statsbidrag till offentligt skyddat arbete (punkt I:11)

Alf Wennerfors, Anders G Högmark och Ingrid Hemmingsson (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 16 som börjar med "Utskottet ansluter" och slutar med "har begärt" bort ha följande lydelse:

Som framhålls i motion 1985/86:158 (m) bör de sociala myndigheterna ha det övergripande ansvaret för rehabiliteringen av de personer som sysselsätts i denna form av arbeten. Detta motiverar att kommunerna bär en större del av kostnadsansvaret än för närvarande. Statsbidragsandelen bör sänkas från högst 75 % av lönekostnaderna till högst 50 %.

Den lägre procentsatsen bör gälla för de nytillkommande platser som det nu är fråga om. Med den sänkning av statsbidragsandelen som här förordas minskar behovet av medel för dessa platser till 8,7 milj. kr.

Med hänvisning till ställningstagandena ovan avstyrks förslaget i motion 1985/86:144 (vpk) om en medelsanvisning med 50 milj. kr.

dels att utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

att riksdagen med bifall till motion 1985/86:158 yrkande 9 samt med avslag på propositionen i motsvarande del och motion 1985/86:144 yrkande 4 till *Statsbidrag till offentligt skyddat arbete* på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1985/86 anvisar ett reservationsanslag av 8 700 000 kr.

14. Medelsanvisning till Statsbidrag till offentligt skyddat arbete (punkt I:11)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 16 som börjar med "Utskottet ansluter" och slutar med "har begärt" bort ha följande lydelse:

Antalet platser för offentligt skyddat arbete uppgår för närvarande till 3 800. AMS har gjort en ny kartläggning av behovet av denna form av skyddad sysselsättning och har kommit fram till att det behövs ytterligare 1 500 platser. Verksamheten är ett utomordentligt betydelsefullt led i den sociala rehabiliteringen av de svårt arbetshandikappade människor det här gäller. De begärda platserna bör därför ställas till förfogande. Medelsbehovet för platserna innevarande budgetår beräknas uppgå till 50 milj. kr.

Med detta ställningstagande avstyrks yrkandet i motion 1985/86:158 (m) om en medelsanvisning av 8,7 milj. kr.

dels att utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

att riksdagen med bifall till motion 1985/86:144 yrkande 4 och med anledning av propositionen i motsvarande del samt med avslag på motion 1985/86:158 yrkande 9 till *Statsbidrag till offentligt skyddat arbete* på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1985/86 anvisar ett reservationsanslag av 50 000 000 kr.

15. Medelsanvisning till anslaget Lokaliseringsbidrag m. m. i Uddevallaregionen (punkt II mom. 1)

Alf Wennerfors, Anders G Högmark och Ingrid Hemmingsson (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 18 som börjar med "Vad först" och slutar med "aktuell del" bort ha följande lydelse:

Som anförs i motion 1985/86:158 är ett av skälen till att ytterligare medel nu begärs för lokaliseringsbidrag och lokaliseringslån i Uddevallaregionen den omotiverat höga subventionen vid bilfabriksetableringen i Uddevalla. Trots denna etablering och den för närvarande expansiva arbetsmarknaden i Uddevallaregionens närhet, främst i Trollhättans kommun, bedömer utskottet att det kan finnas ytterligare behov av medel för att underlätta småföretagsetablering i området. Därtill behövs medel bl. a. för att kompensera för det anslagsöverskridande som stödet till Volvo innebar. Totalt beräknar utskottet ett medelsbehov för dessa ändamål av 70 milj. kr. Som framhålls i motion 158 bör några medel för offertstöd ine komma i fråga bl. a. därför att sådant stöd normalt inte har någon större omfattning.

Med anledning av vad som anförs i motion 159 om sambandet mellan de medel som står till SIND:s disposition och här aktuell medelsanvisning vill utskottet framhålla att förekommande regionalpolitiskt stöd enligt utskottets mening bör hanteras på den regionala nivån. Någon överföring av nu beviljade medel till SIND kan utskottet mot den bakgrunden inte tillstyrka.

Det kan tilläggas att med den reduktion av medelsanvisningen för stöd i Uddevallaregionen som utskottet föreslår med bifall till motion 158 i aktuell del minskar risken för negativa effekter i skogslänen av det slag som beskrivs i motion 147. Motionerna 147 och 159 avstyrks med det anförda.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. att riksdagen med anledning av motion 1985/86:158 yrkandena 6 och 7 samt med avslag på dels proposition 1985/86:25 bilaga 7 i motsvarande del, dels motionerna 1985/86:147 yrkande 3 och 1985/86:159 yrkande 3 i motsvarande del till *Lokaliseringsbidrag m. m. i Uddevallaregionen* på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1985/86 anvisar ett reservationsanslag av 70 000 000 kr.

16. Medelsanvisning till anslaget Lokaliseringsbidrag m. m. i Uddevallaregionen (punkt II mom. 1)

Börje Hörnlund (c) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 18 börjar med "Vad först" och slutar med "aktuell del" bort ha följande lydelse:

Regeringen har i beslut om regionalpolitiskt stöd till företag i Uddevallaregionen överskridit de medelsramar som riksdagen tidigare anvisat för ändamålet. För att säkra medel härför har industriverkets medelsram minskats med ett 70-tal miljoner kronor vilket begränsar verkets möjligheter att göra insatser i det egentliga stödområdet. Utskottet har i likhet med motion 159 ingen erinran mot att ytterligare medel anvisas så att tidigare givna utfästelser om stöd i Uddevallaregionen kan fullföljas. Denna medelsanvisning bör dock ske under den uttalade förutsättningen att nyss nämnda begränsning av industriverkets beslutsramar i fråga om det på tolfte huvudtiteln upptagna anslaget Lokaliseringsbidrag m. m. kompenseras fullt ut redan innevarande budgetår. Härigenom tillgodoses också kravet i motion 147 att insatserna i Uddevallaregionen inte får leda till begränsning av åtgärderna inom skogslänen. Medelsäskandet i motion 158 ligger emellertid på en så låg nivå att sådana effekter skulle följa av det. Motion 158 avstyrks därför i den delen.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. att riksdagen

dels med anledning av proposition 1985/86:25 bilaga 7 i motsvarande del samt med avslag på motionerna 1985/86:147 yrkande 3 och 1985/86:158 yrkandena 6 och 7 till *Lokaliseringsbidrag m. m. i Uddevallaregionen* på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1985/86 anvisar ett reservationsanslag av 125 000 000 kr.,

dels med bifall till motion 1985/86:159 yrkande 3 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

17. Den geografiska avgränsningen av Uddevallaregionen (punkt II mom. 2)

Börje Hörnlund (c) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 18 som börjar med "Den geografiska" och slutar med "denna del" bort ha följande lydelse:

Som framhålls i motion 1985/86:159 är avgränsningen av den region inom vilken särskilt regionalpolitiskt stöd kan utgå på grund av nedläggningen av varvet i Uddevalla orimlig. Det finns flera kommuner utöver Uddevalla, Munkedal och Lysekil som tillhör samma arbetsmarknadsregion. Den nuvarande geografiska avgränsningen för stöd är starkt koncentrationsdrivande och arbetsmarknaden i de kommuner i regionen som inte kan få stöd kommer att drabbas. De medel som anvisas för såväl arbetsmarknadspolitiska som regionalpolitiska stödåtgärder bör därför kunna utnyttjas även inom Strömstads, Färgelanda, Orusts, Sotenäs och Tanums kommuner. Regeringen bör underrättas härom.

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

> 2. beträffande *den geografiska avgränsningen av Uddevallaregionen* att riksdagen med bifall till motion 1985/86:159 yrkande 5 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

18. Medelsanvisning till anslaget Lokaliseringslån i Uddevallaregionen (punkt II mom. 3)

Alf Wennerfors, Anders G Högmark och Ingrid Hemmingsson (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 18 som börjar med "Utskottet tillstyrker" och slutar med "i Uddevallaregionen" bort ha följande lydelse:

Utskottet har i annat sammanhang (AU 1984/85:13) behandlat förslag från moderata samlingspartiet att avskaffa bl. a. lokaliseringslånen. Tilläggas kan när det gäller avskaffandet av lokaliseringslånen att efterfrågan på dessa lån varit begränsad. Under den treårsperiod som avslutades 1983/84 utnyttjades endast en tredjedel av det tillgängliga låneutrymmet. Detta och den marknadsanpassning som skett beträffande räntenivån talar för att lokaliseringslånen som stödform bör ersättas med krediter i det reguljära kreditväsendet. Detta gäller också för Uddevallaregionen.

dels att utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

> 3. att riksdagen med anledning av motion 1985/86:159 yrkande 3 i motsvarande del avslår propositionen i vad avser begäran om anslag på tilläggsbudget I för budgetåret 1985/86 till *Lokaliseringslån i Uddevallaregionen*,

19. Medelsanvisning till anslaget Lokaliseringslån i Uddevallaregionen (punkt II mom. 3)

Börje Hörnlund (c) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 18 som börjar med "Utskottet tillstyrker" och slutar med "i Uddevallaregionen" bort ha följande lydelse:

Såsom centerpartiet föreslagit i annat sammanhang bör nuvarande lokaliseringslån ersättas med lånegarantier. Det är den mest rimliga lösningen att lån av detta slag hanteras direkt av bankerna, för vilka kreditprövning och kreditgivning – i motsats till statliga myndigheter – är ett normalt led i den egna verksamheten. Här kan erinras om att i en utredning av riksrevisionsverket från år 1984 gjordes den bedömningen att lokaliseringslånen med fördel kan ersättas med lånegarantier. Vad här sagts om lokaliseringslånen bör också gälla för den särskilda stödgivningen i Uddevallaregionen. Riksdagen bör därför med bifall till motion 159 i aktuell del avslå regeringens förslag till medelsanvisning till anslaget Lokaliseringslån i Uddevallaregionen.

dels att utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

> 3. att riksdagen med bifall till motion 1985/86:159 yrkande 3 i motsvarande del avslår propositionen i vad avser begäran om anslag på tilläggsbudget I för budgetåret 1985/86 till *Lokaliseringslån i Uddevallaregionen*,

20. Principerna för insatsernas utformning vid regionala kriser (punkt II mom. 4)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 19 som börjar med "I motsats" och slutar med "denna del" bort ha följande lydelse:

Hanteringen av varvskrisen i Uddevalla aktualiserar som anförs i motion 1985/86:147 principerna för insatsernas utformning och hantering vid regionala kriser.

I fallet Uddevalla saknades beredskap och förutseende. Varvskrisen hade pågått i landet under många år. Även då det gällde varvet i Uddevalla var, med den utveckling och den politik som fördes, risken för nedskärningar eller nedläggning uppenbar sedan lång tid tillbaka. Under denna tid gjordes inga förberedelser. Inga av de lokala idéer som i olika sammanhang framfördes togs upp av statsmakterna. Det program som till sist lades fram bär prägel av improvisation. Detta improvisatoriska tillvägagångssätt har medfört onödig arbetslöshet och deprimerande erfarenheter för många människor.

Vidare gav den akuta situationen och den svaga förberedelsen till resultat en politisk utpressningssituation. Ett jätteföretag med väldiga egna resurser kunde utnyttja situationen. Detta jätteföretag har av staten beviljats förmåner, som har få motsvarigheter i svensk näringspolitik. Det är ganska uppenbart att företaget icke behöver dessa förmåner för att starta sin fabrik. Det är också känt att Uddevalla funnits med i företagets planer – som

alternativ – långt innan frågan om lokaliseringsbidrag och andra fördelar blev aktuella.

Det är också tydligt att Volvo kunnat utnyttja situationen även i annat hänseende än vad som rör lokaliseringsmedel. Företaget har – som det vill synas med viss framgång – sökt påverka statens trafikpolitik på ett sätt som avser att skapa fördelar för privatbilismen och främja investeringar med detta syfte. Av detta följer också – tvärtemot vad regeringen tidigare deklarerat som sin ambition – en ökning av godstransporterna på landsväg. Det måste understrykas att det är oacceptabelt att andra områden av den statliga politiken på det sätt som här skett får blandas in vid överläggningar i ärenden om lokaliseringsstöd. Det anförda bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

> 4. beträffande *principerna för insatsernas utformning vid regionala kriser*
> att riksdagen med bifall till motion 1985/86:147 yrkandena 1 och 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

21. Ytterligare medel till anslaget Regionala utvecklingsinsatser m. m. (punkt II mom. 5)

under förutsättning av bifall till reservation 6.

Börje Hörnlund (c) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 19 som börjar med "Utskottet har" och slutar med "bakgrund avslås" bort ha följande lydelse:

Som utskottet anfört vid tidigare behandling av förslag från centerpartiet om utökning av anslaget Regionala utvecklingsinsatser är de åtgärder som stöds av medel från detta anslag av central betydelse för regionalpolitiken. Det gäller bl. a. glesbygdsstöd och lokaliseringsbidrag. Länsstyrelserna är beslutande och kan själva prioritera de insatser som de bedömer mest angelägna för länet och som snabbt kan ge varaktiga resultat. Enligt vad utskottet inhämtat kommer de medel som anvisats att kraftigt understiga behovet. Utskottet tillstyrker därför förslaget i motion 159 att anslaget Regionala utvecklingsinsatser tillförs ytterligare 112 milj. kr.

dels att utskottets hemställan under 5 bort ha följande lydelse:

> 5. att riksdagen med bifall till motion 1985/86:159 yrkande 1 i motsvarande del till *Regionala utvecklingsinsatser m. m.* på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1985/86 anvisar ett reservationsanslag av 112 000 000 kr.,

22. Medelsanvisning till anslaget Bidrag till förnyelsefonder på det statligt reglerade området (punkt III)

Alf Wennerfors, Anders G Högmark och Ingrid Hemmingsson (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 21 börjar med "Utskottet har" och på s. 22 slutar med "refererad del" bort ha följande lydelse:

Som framgått av den tidigare riksdagsbehandlingen (FiU 1984/85:9) har moderata samlingspartiet motsatt sig införandet av förnyelsefonder inom det privata näringslivet. Skälen härtill är som bl. a. anförs i motion 1985/86:158 att fonderna medför en påtvingad avsättning och tvångsmässig styrning av resurser som företagen bör ha rätt att fritt förfoga över. Därutöver förstärker systemet med ytterligare fackligt kontrollerade fonder framväxten av en korporativ maktstruktur i näringslivet på bekostnad av marknadsekonomins möjligheter att fungera effektivt.

Tanken på förnyelsefonder på det statliga området introducerades genom avtal. Syftet och organisationen avviker väsentligt från vad som gäller inom den privata sektorn. På det statliga området får fonderna snarast karaktären av ett anslag avsett för insatser som underlättar förändringar och omstrukturering. Det finns emellertid redan andra anslag med just detta syfte, varför behovet enligt utskottets mening är tillgodosett.

Regeringens löfte att införa förnyelsefonder på det statliga området avgavs i förhandlingar vars avtal sedan formellt godkänts av riksdagens lönedelegation. Enligt utskottets mening är det anmärkningsvärt att regeringen handlägger en fråga av så stor principiell vikt utan att riksdagen i sin helhet ges möjlighet att ta ställning. De mycket starka invändningar som riktades mot införandet av förnyelsefonder inom det privata området äger också giltighet i detta sammanhang. Men av viktigare principiell betydelse är att anslaget till de s. k. förnyelsefonderna inte kan betraktas som lönekostnader och därför icke bör regleras i kollektivavtal. Det kan som anförs i motion 158 ifrågasättas om det över huvud taget finns någon begränsning beträffande vilka politiska utfästelser som på detta sätt kan ges om en sådan fråga tillåts bli reglerad genom avtal. Kollektivavtal med denna typ av utfästelser bör inte accepteras. Regeringen bör snarast föranstalta om uppsägning av det nu gällande kollektivavtalet om förnyelsefonder.

dels att utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

att riksdagen med bifall till motion 1985/86:158 yrkandena 10 och 11 och med anledning av proposition 1985/86:25 bilaga 8 i motsvarande del samt med avslag på motion 1985/86:153 yrkande 4

dels till *Bidrag till förnyelsefonder på det statligt reglerade området* på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1985/86 anvisar ett reservationsanslag av 50 000 000 kr.,

dels som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om utfästelser i kollektivavtal och uppsägning av avtalet om förnyelsefonder på det statligt reglerade området.

Särskilda yttranden

1. Särskilda insatser för ungdomar (punkt I:2 mom. 3)

Elver Jonsson (fp) och Charlotte Branting (fp) anför:

I ärendet har aktualiserats frågan om placering på enskilda arbetsplatser av ungdomar i ungdomslag. Frågan har vid ungdomslagens tillkomst och senare ägnats stor uppmärksamhet från riksdagens sida. Trots detta har sådana placeringar kommit att spela en blygsam roll i verksamheten och gör det

fortfarande. Detta är otillfredsställande.

Möjligheten att placera ungdomar hos enskilda arbetsgivare har särskilt motiverats med att det är angeläget att ta stor hänsyn till ungdomarnas egna intressen och önskemål vid valet av arbetsuppgifter. Arbetet i ungdomslag skall ge ungdomarna praktik för en viss utbildning men skall även ge möjlighet för de unga att pröva sina förutsättningar i yrken eller branscher som de är intresserade av. För dessa skiftande praktikbehov måste man kunna ta i anspråk en mångfald olika typer av arbetsplatser.

Mot bakgrund av dessa och liknande uttalanden av riksdagen förutsätter vi att arbetsmarknadsmyndigheterna i den fortsatta verksamheten ser till att placeringarna i rimlig mån korresponderar mot den differentierade arbetsmarknad med dess olika sektorer och delsektorer som ungdomarna via ungdomslagen skall slussas in i.

2. Medelsanvisningen till arbetsmarknadsutbildning (punkt I:6 mom. 2)

Lars-Ove Hagberg (vpk) anför:

Socialdemokraterna och de borgerliga partierna beslutade mot vpk:s röster att inrätta den nya organisation för arbetsmarknadsutbildningen som träder i kraft vid årsskiftet och som berör tusentals lärare och elever. Den nya organisationen innebär enligt vpk:s mening en kvalitativ förändring av AMU-verksamhetens mål och inriktning och en ännu större företagsanpassning än tidigare, vilket innebär att AMU omvandlas till ett serviceorgan för näringslivet.

Redan de i betänkandet behandlade regeringsförslagen om provisorier i verksamhetens finansiering i inledningsskedet visar att det har gått trögt med förberedelserna. Problemen är dock större än så. Chefer för de nya regionala AMU-myndigheterna har utsetts först i november och någon planering på det regionala planet har inte kommit i gång. För de anställda vid AMU-centra har utlovats att de allra flesta skall erbjudas anställning i den nya organisationen, men avtalsförhandlingar om anställningsvillkoren pågår vilket gör att man kan befara att tjänstetillsättningarna inte blir klara förrän efter årsskiftet. Detta skapar hos personalen en berättigad oro som förstärks av vetskapen att det kommer att bli uppsägningar på grund av övertalighet i den nya organisationen.

3. Utökning av antalet platser med introduktions- och särskilt lönebidrag (punkt I:10 mom. 2)

Alf Wennerfors, Anders G Högmark och Ingrid Hemmingsson (alla m) anför:

Det är ett betydelsefullt mål att så långt möjligt bereda de arbetshandikappade anställningar på vanliga arbetsplatser och på gängse villkor på arbetsmarknaden. För att detta mål skall nås behöver de arbetshandikappade stöd av olika former av lönebidrag. Trots förbättringar under senare år borde lönebidragssystemet enligt vår mening kunna utvecklas ytterligare. Framför allt borde systemets flexibilitet ökas med hänsyn till individernas

skiftande förutsättningar. Vi är t. ex. inte främmande för att det i vissa fall kan vara nödvändigt att ersätta hela lönekostnaden. Vidare har vi den bestämda uppfattningen att lönebidragets storlek skall vara relaterat till den enskildes handikapp och inte, som i dag, styras av vem som är arbetsgivare.

Det skulle föra för långt att inom ramen för detta yttrande gå in på finansieringsfrågorna. Här skall endast antydas att det enligt vår mening rör sig om en intäkts/kostnads-problematik som bör kopplas till inte bara det statliga handikappstödet utan i lika hög grad till det allmänna försäkringssystemet och det kommunala socialtjänstsystemet.

4. Den geografiska avgränsningen av Uddevallaregionen (punkt II mom. 2)

Elver Jonsson (fp) och Charlotte Branting (fp) anför:

Vi vill erinra om att folkpartiet när frågan om införande av särskilt regionalpolitiskt stöd togs förordade att alla kommuner i Uddevallaregionen och norra Bohuslän skulle komma i fråga för åtgärder. Vi är fortfarande av denna mening men har avstått från att reservera oss på grund av den begränsade tid som återstår av stödperioden. Dessutom bör stödområdesindelningen inte bli föremål för alltför ofta förekommande ändringar.

5. Medelsanvisning till anslaget Bidrag till förnyelsefonder på det statligt reglerade området (punkt III)

Elver Jonsson (fp) och Charlotte Branting (fp) anför:

Eftersom riksdagen är bunden av det avtal som slutits om förnyelse på det statligt reglerade området har vi av formella skäl avstått från att reservera oss mot att medel anvisas för ändamålet. Vi vill vidare erinra om att folkpartiet är motståndare till de fonder som inrättas på den privata sektorn av skäl som är tillämpliga även på det statliga området. Vi utgår från att det blir aktuellt att i kommande avtalsförhandlingar om lönevillkor för de statligt anställda behandla omfattningen av strukturinsatser inom den statliga sektorn. Medel för sådana åtgärder bör tillföras de anslag som finns för dessa ändamål och inte avsättas i fonder på det sätt som sägs i avtalet.